

TÁMOP 5.4.1. „Szociális és gyermekvédelmi szabályozó rendszer kidolgozása” pillér

Napközbeni ellátás - bölcsőde

Készült a TÁMOP 5.4.1.-08/1-2009-0002 projekt azonosító számú
A szociális szolgáltatások modernizációja, központi és stratégiai tervezési
kapacitások megerősítése, szociálpolitikai döntések megalapozása –
Szabályozási pillér (I.) projekt keretében

Budapest, 2011. szeptember

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujsechenyiterv.gov.hu
06 40 638 638

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A gyermekek napközbeni ellátásának célja

Ma országosan egyre nagyobb igény mutatkozik a gyermekek napközbeni ellátása iránt. Fontossá vált a gyermekek jó színvonalú, a települések és a családok igényeit, szükségleteit, lehetőségeit kielégítő, sokszínű, többféle formában megvalósuló napközbeni ellátás. A fejlesztés elkerülhetetlen. Az intézményekben működő férőhelyek növelése mellett a civil működtetők bevonása is szükséges.

A gyermekek napközbeni ellátásaként a családban élő gyermekek életkorának megfelelő nappali felügyeletét, gondozását, nevelését, foglalkoztatását és étkeztetését kell megszervezni azon gyermekek számára, akiknek szülei, nevelői, gondozói munkavégzésük, a munkaerő piaci visszatérésüket segítő programban, képzésben való részvételük, betegségük vagy egyéb ok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni. A napközbeni ellátás keretében biztosított szolgáltatások időtartama lehetőleg a szülő munkarendjéhez igazodik.

A gyermekek napközbeni ellátását különösen az olyan gyermek számára kell biztosítani,

a) akinek fejlődése érdekében állandó napközbeni ellátásra van szüksége,

b) akit egyedülálló vagy időskorú személy nevel, vagy akivel együtt a családban három vagy több gyermeket nevelnek, kivéve azt, akire nézve eltartója gyermekgondozási díjban részesül,

c) akinek a szülője, gondozója szociális helyzete miatt az ellátásról nem tud gondoskodni.

A gyermekek napközbeni ellátása megszervezhető - a gyermekek életkorának megfelelően - különösen bölcsődében, hetes bölcsődében, családi napköziben, családi gyermekfelügyelet vagy házi gyermekfelügyelet keretében, nyári napközis otthonban, valamint a Kt. hatálya alá tartozó óvodában, iskolai napköziben.

A gyermekek napközbeni ellátásának minősül az iskolai napközis ellátásban nem részesülő, különösen a csellengő vagy egyéb okból veszélyeztetett tíz év feletti gyermekek számára nyújtott nappali felügyelet, foglalkoztatás - sport- és egyéb klubfoglalkozás, illetve játszótér, játéktár, játszóház keretében - és az étkeztetés biztosítása is, feltéve, ha a működtető rendelkezik az ehhez szükséges - a külön jogszabályban meghatározott - személyi és tárgyi feltételekkel.

A gyermekek részére a jó színvonalon működtetett napközbeni ellátások kialakításához és fejlesztéséhez a protokollok elkészítése nagy segítséget nyújthat. A protokollok speciális szituációkra való javaslatok, meghatározott ellátás elvégzéséhez szükséges események és tevékenységek rendszerezett listája, amely az ellátás megkívánt vagy minimális standardjának való megfelelést szolgálja. Általában egy *előre meghatározott lépéssorozat*, amellyel egy bizonyos feladatot teljesíteni lehet. A protokoll irányítja a dolgozókat feladataik teljesítését Ennek célja, hogy az ellátások színvonalát, eredményeit pozitív irányba befolyásolja és az ellátást gazdaságosabbá tegye.

Ezért kerül sor a napközibeni ellátások protokolljainak kialakítására, amelynek keretében elkészült a bölcsődei ellátás, a családi napközi, a családi gyermekfelügyelet és a házi gyermekfelügyelet protokollja.

Tartalomjegyzék

1.	Cél, funkció	6
2.	Célcsoport, megvalósulási kritériumok	6
3.	Alapelvek	10
3.1.	Önrendelkezés.....	11
3.2.	Részvétel	11
3.3.	Érdekérvényesítési esélyek növelése	11
3.4.	Eredményesség	11
3.5.	A szolgáltatás alapelvei.....	11
3.6.	A segítő munka alapelvei	11
3.7.	A legkisebb beavatkozás elve	12
4.	A szolgáltatás leírása	12
5.	Protokoll.....	12
5.1.	Szereplők:	12
5.2.	A szolgáltatás részletes leírása	13
5.2.1	A bölcsődei ellátásba kerülés	14
5.2.1.1.	Az első beszélgetés.....	14
5.2.1.2.	Bölcsődekóstolgotó	15
5.2.1.3.	A bölcsődei felvétel	15
5.2.1.4.	Szülői értekezlet.....	16
5.2.1.5.	Családlátogatás	17
5.2.1.6.	Beszoktatás	18
5.2.2.	Gondozás	19
5.2.2.1.	Mosakodás.....	21
5.2.2.2.	Étkezés	22
5.2.2.3.	Pelenkaváltás.....	25
5.2.2.4.	Szobatisztává válás folyamata.....	26
5.2.2.5.	Fogápolás	27
5.2.2.6.	Levegőzés	29
5.2.3.	Nevelés.....	30
5.2.3.1.	A nevelés specifikumai a bölcsődében	32
5.2.3.2	Tevékenységek a bölcsődei napi ellátásban.....	36
5.2.4.	Élmezés.....	44
5.2.5.	A bölcsődés gyermek óvodába való átlépésének megsegítése ..	47
5.2.6.	Segítő munka a bölcsődei ellátásban	48
5.2.7.	Egyéb szolgáltatások	57
5.3.	Személyi feltételek.....	60
5.4.	Kompetenciák.....	61
5.5.	Tárgyi feltételek.....	62
6.	Indikátorok.....	64
7.	Ellenőrző lista a protokollok megvalósításához	65
8.	Mellékletek	72
8.1.	Szakirodalom	72

8.2.	Jogszabályok	73
8.3.	Ábrák	76
9.	Fogalommagyarázatok	76
10.	Jogszabály-változtatási javaslatok	80

Napközbeni ellátás - bölcsőde

1. Cél, funkció

A családban nevelkedő kisgyermek számára a családi nevelést segítve, napközbeni ellátás keretében a gyermek fizikai- és érzelmi biztonságának és jóllétének megteremtésével, feltétel nélküli szeretettel és elfogadással, a gyermek nemzeti/etnikai hovatartozásának tiszteletben tartásával, identitásának erősítésével kompetenciájának figyelembevételével, tapasztalatszerzési lehetőség biztosításával, viselkedési minták nyújtásával elősegíteni a harmonikus fejlődést.

A hátrányos helyzetű, a szegény és a periférián élő családok gyermekei esetében a hátrányoknak és következményeiknek enyhítésére törekvés, szükség esetén más intézményekkel, szervezetekkel, szakemberekkel együttműködve. A valamilyen kisebbséghez tartozó gyermekek esetében fontos a nemzeti/etnikai hovatartozás tiszteletben tartása, az identitástudat kialakulásának segítése.

A csoportban gondozható, nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek esetében pedig, minél fiatalabb életkortól kezdve a gondozásba ágyazott fejlesztés formájában segíteni a rehabilitációt és a rehabilitációt. Mindezek segítik az egyenlő esélyekhez jutást, a társadalmi beilleszkedést.

A gondozók munkájának szakmai, morális megfeleléssége adhatja a szakma tisztességét, jó minőségét, társadalmi presztízst. Az etikailag korrekt munka minden mozzanatában jelen kell lenni a jövőért, a gyermekekért érzett emberi felelősségnek, elkötelezettségnek.

2. Célcsoport, megvalósulási kritériumok

Célcsoport

A gyermekek bölcsődei ellátása a családban élő azon 3 éven aluli gyermekekre vonatkozik, akiknek szülei, nevelői, gondozói munkavégzésük, a munkaerő piaci visszatérésüket segítő programban, képzésben való részvételük, betegségük vagy egyéb ok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni. Kivételt képezhet a 3. évét betöltött gyermek, aki testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, így a 4. évének betöltését követő augusztus 31-ig nevelhető és gondozható bölcsődében. Ennek megfelelően a szolgáltatás célcsoportjaként ezen gyermekek és családjuk határozható meg, különös tekintettel a fogyatékos gyermekekre (akiknek korai rehabilitációs és rehabilitációs célú nevelését és gondozását végezheti), a védelembe vett gyermekekre (akik esetében kötelezhetik a szülőt a napközbeni ellátás igénybevételére), továbbá azokra a gyermekekre, akiknek fejlődése érdekében állandó napközbeni ellátásra van szüksége, vagy akiket

egyedülálló vagy időskorú személy nevel, vagy akikkel együtt a családban három vagy több gyermeket nevelnek, kivéve azt, akire nézve eltartója gyermekgondozási díjban részesül, valamint akiknek a szülője, gondozója szociális helyzete miatt az ellátásról nem tud gondoskodni.

Ezen kívül kivételt képeznek a 3. évet betöltött gyermekek, akiket az óvoda nem vett fel év közben. Ezek a gyerekek jan., febr., márc., stb. születésűek, akik szeptemberig a bölcsődébe járnak.

Kritériumok

1. A személyi feltételek megléte (létszám, végzettség, szakmai és egyéb kompetenciák)
2. A gondozás tárgyi feltételeinek biztosítása
3. A napi ellátás, a napi munka jó megszervezése
4. Az egyes gondozási műveletek optimális megvalósítása a szakmai szabályoknak megfelelően
5. Az ellátás minden területén érvényesüljenek a kisgyermekkor pedagógia elvárásai (fizikai környezet; a napi élet, az ellátás megszervezése)
6. A tevékenységekbe ágyazódó nevelő eljárások során a módszerek, eszközök adekvát alkalmazása, melyek az aktuális helyzethez, adott gyermek személyiségéhez, már meglévő vagy még hiányzó kompetenciáihoz, egészségi állapotához, hangulatához igazodnak. A nevelői eljárás a fejlődés törvényszerűségeivel számol, és a gyakorlatban érvényesíti a kisgyermek nevelés elveit
7. A nevelés lehetséges alkalmainak, helyzeteinek optimális kihasználása a gyermek nevelése, fejlődésének támogatása érdekében. gondozás, kötetlen tevékenységek: játék, mesélés, mondókázás, vers, éneklés, rajzolás, festés, gyurmázás, mozgás a nap során a gyermek számára észlelhető minden interakciós helyzet
8. Az egyéni fejlődést szolgáló megfigyelések és dokumentáció megfelelő használata a gyermek nevelésének tudatos tervezése, irányítása érdekében
9. a nevelő munkában szakmai, és etikai értékek érvényesülnek, és ez tükröződik a gyermek fejlődésében, a szülők elégedettségében megjelenik
10. A szakember ismerje és alkalmazza a gyermekélelmezés szabályait, továbbá ismerje a HACCP rendszer működését, felülvizsgálatát, alkalmazását
11. A gyermek törvényben is deklarált joga érvényesüljön: kapja meg azt az optimális nevelő – gondozó ellátást, ami bio-, pszicho-szociális jólétéhez és fejlődésének egyéni módon történő kibontakozásához szükséges
12. A bölcsőde a kisgyermek számára korának, egyéni fejlődési ritmusának megfelelően olyan nevelést biztosít minden gyermeknek, mely a fizikai- és érzelmi biztonságának és jóllétének megteremtésével, feltétel nélküli szeretettel és elfogadással, nemzetiségi / etnikai hovatartozásának tiszteletben tartásával, identitásának erősítésével kompetenciáinak figyelembevételével, változatos tapasztalatszerzési lehetőség

biztosításával, viselkedési minták nyújtásával biztosít egészséges, harmonikus fejlődést. Ennek eredményeként:

a.) kibontakoznak, a kisgyermek önellátáshoz szükséges készségek, szokások, kompetenciák: a gyermek megtanul önállóan étkezni (enni / inni); elsajátítja a kultúrhigiénés szokásokat és az azok kivitelezéséhez szükséges készség, illetve szokás jellegű cselekvéseket. Kialakul a szobatisztaság (többségüknél), egyedül képes megmosakodni, törölközni, egyedül vagy kis segítséggel fogat mos, megfésülködik. Képes önállóan vagy kis segítséggel levetkőzni, felöltözni.

b.) Kialakulnak, harmonikusabbá, összerendezettebbé válnak a gyermek alapvető mozgásformái, nagymozgások és finommozgások vonatkozásában egyaránt.

c.) Többségüknél kialakul a beszéd, az anyanyelv struktúrája. A gyermek szókinccse elég gazdag, beszédét önkifejezésre, és kapcsolatai kezelésében használni képes.

d.) Az én-fejlődéséhez, identitásához minden gyermek, a kisebbséghez tartozó gyermek is nemzetiségi/etnikai hovatartozásának megfelelően, azt tiszteletben tartva, elégséges információt kap.

e.) A gyermek főfigyelmét mások érzelmi megnyilvánulásaira, saját érzelmeit jól meg tudja jeleníteni, el tudja különíteni mások érzelmeitől, és a nem túl kritikus / feszítő helyzetek kivételével többségük elég jól képes érzelmeit szabályozni. Hangulatuk alapvetően kiegyensúlyozott, vidám.

f.) A gyermek képes viselkedését korának megfelelő szinten szabályozni. Képes a csoportban kialakított szokásokat, szabályokat betartani, az ezekhez való alkalmazkodás nem jelent nehézséget számára. Elsajátítja, a társas helyzetek kezeléséhez szükséges legalapvetőbb társas kompetenciákat.

g.) Már nem csak a szoros felnőtt-gyermek kapcsolatban érzi magát biztonságban, hanem szívesen játszik társaival is, rendelkezik a társas helyzetekben nélkülözhetetlen alapvető szociális rutinok elég jó szintjével (kezdemenyezés, tárgyak, játék megosztása, együttműködés stb.).

h.) A gyermek jól tájékozódik környezetében, ismeri a napi eseményeket. Környezete iránt nyitott, érdekli minden a fizikai és a szociális térben egyaránt. Szívesen vesz részt új tevékenységekben, Aktív, napi tevékenységei közben többségük elég jó teljesítményt nyújt értelmi téren: pl. szókinccs, figyelem, problémák megoldása stb. téren. Sokféle elemi tapasztalattal rendelkezik.

13. Minden kisgyermek nevelése, a spontán fejlődési területek támogatása egyéni módon valósul meg. A gyermek aktuális fejlettségi szintje adja a nevelői beavatkozások alapját. Ez a gyermek fejlődésének a megfigyelése, dokumentálása és a kapott információk értékelése nyomán meghatározott egyéni nevelési terv alapján biztosítható.

14. A nevelés törekszik a hátrányos helyzetű, a szegény és a periférián élő családok gyermekei esetében a hátrányoknak és következményeiknek enyhítésére, kompenzálására. Szükség esetén más intézményekkel, szervezetekkel, szakemberekkel együttműködve.

15. A szolgáltató – amennyiben nála adottak a szükséges feltételek – elláthat csoportban gondozható, nevelhető sajátos nevelési igényű

gyermeket. A számukra nyújtott habilitáció és rehabilitáció segíti az egyenlő esélyekhez jutást, a lehetőségeik adta keretekhez képest képességeik jobb szintjének elérését, a sikeresebb társadalmi beilleszkedést.

16. Érvényesüljön az az alapvető cél és törekvés, hogy a szolgáltató a szolgáltatást igénylő szülőkkel együttműködésben, összehangoltan végezzék nevelői feladataikat. Ezt alapvetően, a szolgáltatást nyújtó szakembereknek kell elérni.

17. Olyan gyermekekre szabott minőségi ételmezési ellátás biztosítása, mely kiküszöböli az étel eredetű megbetegedéseket, csak megfelelő biztonságú alapanyagok beszerzésére törekszik, és maximálisan szem előtt tartja a gyermekek egészséges és optimális fejlődéséhez szükséges táplálkozási irányelvek betartását, a gyermekek helyes táplálkozási kultúrájának kialakítását, amely egyben minimálisra csökkenti a helytelen életmód okozta felnőttkori (úgynevezett civilizációs) betegségek kialakulásának kockázatát. A szakemberek korszerű technológiával és megfelelő hozzáértéssel készíti el az ételeket a minőségügyi módszer alapelvei és a megvalósításhoz szükséges legfontosabb szempontok alkalmazásával, tudatos munkavégzéssel, folyamatosan fenntartva az önellenőrzés, a probléma-felismerés és a helyesbítő tevékenységek alkalmazásának rendszerét.

18. Kapcsolat minősége vonatkozásában

- a bölcsődei szakdolgozó képes legyen hatékony felnőtt-felnőtt tranzakcióra, kommunikációra a szülőkkel,
- a kapcsolat együttműködő, őszinte, segítő szándékú, kölcsönösen kielégítő legyen,
- megfelelő kommunikációs kapcsolatkezelési módszerek, technikák működjenek a napi gyakorlatban,
- a kapcsolat minőségében feleljen meg a segítő feladatnak.

19. A kapcsolat tartalma, célja vonatkozásában

- a bölcsődei szakdolgozók és a szülők rendszeres időközönként összehangolják alkalmazott nevelő-gondozó eljárásaikat, segítve ezzel a gyermek egészséges fejlődését; képesek és tudnak a gyermekkel kapcsolatos témákban egymást segítő módon együttműködni,
- a bölcsőde törekszik a szülői szerepek, kompetenciák támogatására, megerősítésére, ha a család vagy a szülő „működésében” zavar, feszültség tapasztalható, az árt a kisgyermeknek; akkor segítjük igazán a gondjainkra bízott kisgyermeket, akkor tehetünk érte legtöbbet, ha segítjük szüleiket szülőségükben; abban kell támogatni a szülőket, hogy a gyermekükkel kapcsolatos nehézségek, elakadások, feszültségek, problémák megfelelő megoldását megtalálják,
- a bölcsőde, mint gyermekvédelmi-gyermekjóléti intézmény kiemelten felelős a gyermekek zavartalan fejlődéséért; ki kell szűrni, ki kell védeni a gyermekeket károsító eseményeket, hatásokat; a gyermek bio-, pszicho-szociális jólétét veszélyeztető, zavaró

esetekben a gyermek védelme érdekében segítő beavatkozást kell kezdeményezni a családnál, szükség esetén más intézményeknél.

20. A kapcsolatban alkalmazható formáinak vonatkozásában

a bölcsőde, az ellátásba kerülés alkalmával, a szülővel kiépített bizalmi kapcsolat megtartása és további zavartalan jó minőségű működése érdekében, a kapcsolattartás változatos alkalmait, formáit hozza létre; az ellátásba kerülés optimális megvalósulása, valamint a későbbi közös kapcsolat hatékonyságának, minőségének megalapozása érdekében, több eljárást, feladatot meghatározott sorrendben, minőségben és a szakmai előírásoknak megfelelő módon kell elvégezni; mindezt az adott család és gyermek indikációinak megfelelően, és a szükségleteihez igazodó módon kell megvalósítani.

21. A bölcsődei gondozó vonatkozásában

a.) *közvetlenül a gyermeket érintően:*

- A szolgáltatóhoz kerülő gyermek megfelelő „átsegítése” a családi rendszerből a bölcsődei ellátásba. Az ellátásba kerülés folyamatának minden lépése, feladata az adott gyermek reakcióinak megfelelően valósul meg. Elvárás, hogy a bölcsődébe kerülő gyermek adaptációja sok és elhúzódó patológiás tünet, súlyos megrázkódtatás, trauma nélkül valósuljon meg. Többségüknel két hét alatt az erős negatív reakciók lecsengjenek.

- A szolgáltató az ellátásba kerülő gyermekkel és otthoni környezetével kapcsolatban annyi információt szerezzen, mely a gyermek ellátásához, a vele való egyéni nevelő-gondozó munkához, a vele való bánásmódhoz, ezek hatékony és jó minőségű megvalósításához elégségesek, szükségesek.

b.) *Szülőkkel kapcsolatban:*

- A szolgáltató a kisgyermek ellátásba kerülésének folyamatában, az egyes tevékenységek, feladatok megvalósítása során kölcsönösen kielégítő kapcsolatot épít ki a szolgáltatást igénylő szülővel, melyre döntően az elfogadás, a bizalom, az őszinteség, segítőkészség jellemző.

- Az ilyen minőségben kialakított kapcsolat szükséges ahhoz, hogy a későbbi közös nevelő-gondozó munkában a két helyszínen nevelői- a szülők, a gondozónők – egymás tevékenységét harmonizálni, összehangolni képesek legyenek a kisgyermek érdekében.

- Az ilyen módon kiépített kapcsolat az alapja annak, hogy a szolgáltató a szülőt segítő / támogató tevékenységét hatékonyan tudja megvalósítani.

3. Alapelvek

A bölcsődei ellátás tekintetében, bár beszélhetünk a három éven aluli gyermek önrendelkezéséről, mégis a szülőket tekintjük elsődlegesen a szolgáltatás igénybevevőinek, azaz rájuk vonatkozóan határozzuk meg a szolgáltatás alapelveit.

3.1.Önrendelkezés

A bölcsődés gyermek szülei gondozási –nevelési szokásait a bölcsőde maximálisan figyelembe veszi, amennyiben ezek nem ellentétesek a gyermek legjobb érdekével.

3.2.Részvétel

A bölcsődés gyermek szülei vegyenek részt a bölcsőde által szervezett rendezvényeken, a szülőcsoportban, vegye figyelembe a bölcsőde a nyitva tartás, illetve a speciális szolgáltatások kialakításánál a szülők munkarendjét és a gyermekek és szülei szükségleteit.

3.3.Érdekérvényesítési esélyek növelése

A szülők családi kompetenciáinak erősítése, nevelési szokásaik támogatása révén tudja a bölcsődei ellátás eleget tenni ennek az alapelvnek.

3.4.Eredményesség

Amennyiben a szülő és a gyermek elégedett a szolgáltatással, annak során megvalósul a szülő munkaerőpiaci reintegrációjának és a gyermek szocializációjának támogatása, akkor eleget tesz az eredményesség alapelvének a szolgáltatás.

3.5. A szolgáltatás alapelvei

- széleskörű együttműködés (ágazati, szakmai, intézményi és személyi szinten megvalósuló összefogás) a gyermek védelme, egészsége érdekében.
- Kompetencia határokon átnyúló felelősségvállalás a gyermek megsegítése érdekében.
- Az emberi kapcsolatok humánus, korrekt lezárása és az új kapcsolatok kiépítésének támogatása.

3.6. A segítő munka alapelvei

1. A másik ember tisztelete. Mindenki, mint ember egyedi, egyszeri és különleges, tiszteletet érdemel.

2. A másik ember, a szülő feltétel nélküli elfogadása

- Pozitív odafordulás, valódi érdeklődés a másik iránt
- Non-direktivitás. A gondozónő hagyja megnyilatkozni a szülőket, negatív, bíráló / címkéző módon nem értékeli a szülőket, nem türelmetlen, nem hűvösen távolságtartó.
- Feltétel nélküliség: a gondozónő elfogadja a másik embert / szülőt. Ez nem helyeslése pl. szülő nem túl jó megoldásának, viselkedésének. Az elfogadás annak megértése (és nem helyeslése), hogy a szülő, abban a helyzetben, azt tudta tenni.

- A másik támogatása, segítése: alapvetően saját belső erőinek megerősítése, a közös munka eredményeként való fejlődése által.

3. A másik ember empátiás megértése és annak visszatükrözése.

4. Tudatos törekvés a gondozónő részéről

- az előítéletesség ellen,
- hogy kialakuljon a szülőkkel egy őszinte, bizalmi munkakapcsolat a kisgyermek érdekében

3.7. A legkisebb beavatkozás elve

A gyermekvédelem minden szintjén, úgy az alap-, mint a szakellátásban (a gyermek legjobb érdekének való megfelelés mellett) mindenkor úgy kell tanácsot adni, segítséget nyújtani, ellátást biztosítani, hogy az csak a lehető legkisebb mértékben tegyen bármit a felhasználók **helyett**, illetve **ellenében**. Mind a gyermek, mind szülei számára a maximális véleményalkotási, döntési lehetőséget kell biztosítani.

4. A szolgáltatás leírása

A bölcsőde a családban nevelkedő 3 éven aluli gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását és nevelését biztosító intézmény. Ha a gyermek a 3. évét betöltötte, de testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, a 4. évének betöltését követő augusztus 31-ig nevelhető és gondozható a bölcsődében.

A bölcsőde az előzőekben megfogalmazottakon túl végezheti a fogyatékos gyermekek korai habilitációs és rehabilitációs célú nevelését és gondozását is. A bölcsődei ellátás keretében a Köznevelési törvény szerinti szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján a fogyatékos gyermek legfeljebb hatéves koráig fejlődését biztosító korai fejlesztésben és gondozásban, vagy fejlesztő felkészítésben vehet részt.

A bölcsőde az alapellátáson túl szolgáltatásként speciális tanácsadással, időszakos gyermekfelügyelettel, vagy más gyermeknevelést segítő szolgáltatásokkal segítheti a családokat.

A bölcsődei felvétel során előnyben kell részesíteni azt a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermeket, akinek szülője vagy más törvényes képviselője igazolja, hogy munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban áll.

5. Protokoll

5.1. Szereplők:

1. A gondozásba vett csecsenő, kisgyermek,
 - aki korlátozott: önállóság, kommunikáció, értelmi képességek, a szabályok ismerete és betartásának képessége terén.
 - aki még éretlen pszichés funkciókkal rendelkezik, ösztön dominancia, fokozott impulzivitás, érzelmi beállítottság jellemzi,
 - idegrendszerben az ingerületi folyamatok erőteljesek, gátló folyamatok gyengék.

- akinek erős igénye, szükséglete a fizikai- érzelmi biztonság megélése, a személyesség, intimitás, és szüksége van elegendő minőségű, és mennyiségű stimulusra.
- akinek óriási az utánzási késztetése, aktivitása, belső motiváltsága a világ megismerésére, (önálló tapasztalatszerzés, kutatás, szociális tanulás: utánzás, azonosulás, interakciós helyzetekben való tanulás segíti ezt).
- akinek saját belső érési, fejlődési programja van.

2. A gyermek ellátásában, nevelésében a bölcsődei szakemberekkel e munkában együttműködő szülők,

- akik a gyermekellátást nem iskolaszerűen, hanem tapasztalati úton, minta, modell követésével „tanulták”,
- akik tájékozódnak, a gyermek elég jó, ellátását segítő információkat igyekeznek gyűjteni,
- akik sok esetben megfelelő modell hiányában, az egy időben megvalósítandó szerepek, feladatok nyomása alatt nehezen boldogulnak szülői szerepükben. Vannak elégtelenül funkcionáló családok, szülők, akik egzisztenciális, egészségügyi stb., nehézségekkel, kulturális hátrányokkal küszködnek, s ennek hatása a gyermek nevelésében is jelentkezik.

3 .A bölcsődei szakemberek (bölcsődevezető, szakgondozó, gondozó, bölcsődeorvos, dietetikus, ételmezésvezető, konyhai alkalmazottak)

- akik rendelkeznek a megfelelő minőségű neveléshez szükséges szakmai, társas és személyes kompetenciákkal.
- akiknek nevelői magatartásában szakmai, morális értékek, normák szükségszerűen meg kell, hogy jelenjenek (tekintettel arra, hogy a legvédtelenebb, legesendőbb korosztály nevelője),
- akik szimmetrikus kapcsolatra, felnőtt-felnőtt tranzakcióra törekszenek, ismerik, és a gyakorlatban alkalmazzák a hatékony kommunikációs technikákat: meghallgatás, empátia visszautkrözés, pozitív megerősítés, nem minősítő, hanem leíró fogalmazás, a csoportlétből származó hatások mibenléte stb. Használják olyan hatékony kapcsolatkezelési módszereket, melyek megteremtik a bizalom, az érdeklődés, az elfogadás, megértés légkörét, ahol őszintén beszélhetnek a szülők, és nem kell tartaniuk negatív megítéléstől.

5.2. A szolgáltatás részletes leírása

A bölcsődei ellátás részletes leírásában először

5.2.1. a bölcsődei **ellátásba kerülést** tárgyaljuk. Ezen belül szólunk az első beszélgetésről, a „bölcsődekóstolgotó”-ról, a bölcsődei felvételtől, a szülői értekezletről, a családlátogatásról és a beszoktatásról.

5.2.2. ezután a **gondozás**ról szóló fejezet következik. Ezen belül kitérünk a mosakodásra, az étkezésre, a pelenkaváltásra, a szobatisztává válás folyamatára, a fogápolásra, a levegőzésre.

5.2.3. ebben a fejezetben a **nevelés**ről szólunk. Részletezzük a napi ellátásban folyó tevékenységeket, a kötötteket és a kötetleneket is.

5.2.4. fejezet szól az **élelmezés**ről.

5.2.5. ez a fejezet az óvodai átmenet segítéséről szól.

5.2.6. ez a fejezet pedig a bölcsődei ellátásban folyó **segítő munkát** írja le.

5.2.7. a különböző szolgáltatásokról szól ez a fejezet: a játszócsoportról, illetve az időszakos gyermekfelügyeletről.

5.2.1 A bölcsődei ellátásba kerülés

5.2.1.1. Az első beszélgetés

A szolgáltatást igénylő szülő, és az ellátást biztosító szolgáltatás vezetőjének első találkozása. A szülő elmondja az ellátás igénybevételnek indokait, ilyen jellegű személyes szükségleteit. Tájékozik az ellátással kapcsolatos legfontosabb dolgokról (a beszélgetés, illetve a bölcsőde „megmutatása”során). Ennek nyomán kialakul a szülőben egy benyomás az adott ellátás mibenlétéről, minőségéről, szemléletéről. Ezek az információk segítenek a szülőnek a döntésben, hogy akarja-e az adott bölcsődében a szolgáltatást igénybe venni. Az ellátást nyújtó bölcsőde vezetője tájékoztatást ad az ellátásba kerüléssel kapcsolatos lehetőségekről, tennivalókról. Sor kerülhet az adott gyermek előjegyzési naplóba való felvételére. Megállapodnak az esetleges következő lépések időpontjáról, tenni valóról. Ha a szülő már döntött, akkor megindulhat az ellátásba kerülés következő lépése / tennivalója, ha a szülő még mérlegel a döntés előtt, akkor megállapodnak abban, a szülő mikor közli a döntését.

Az első beszélgetés lépései:		
Szülő	Gyermek	Vezető/Gondozó
Érdeklődik a felvételtől.	Jelenléte nem szükséges.	Fogadja a szülőt.
Elmondja igényeit.		
Tájékozik, benyomást szerez az ellátásról.		Tájékoztatja a lehetőségeiről
Dönt gyermeke bölcsődébe adásáról.		
Jelentkezési lapot kitölti.		Iktatja a jelentkezési lapot.
		SNI-s gyermek esetén a felvállalhatóság mérlegelése.

5.2.1.2. Bölcsődekóistolgató

A nevének megfelelően „kóistolót”, ízelítőt ad az ellátásról. A bölcsődekóistolgató attól függően, hogy kinek szervezik meg, más és más célt szolgálhat, de minden esetben közös törekvés, hogy a szolgáltató bemutassa az ellátást, annak színvonalát, minőségét, helyszínét, hogy az ellátást igénylők vagy potenciális igénylői valóságos képet kapjanak az ellátás mibenlétéről (tárgyi feltételekről, az ott megvalósuló mindennapi ellátásról, az ott uralkodó szemléletről, stílusról, emberi kvalitásokról).

- A szolgáltató bölcsődekóistolgatót szervez azoknak a kisgyermeknek és szüleiknek, akik már döntöttek az ellátás igénybevételéről. Nekik biztosítanak az ellátás megkezdése előtt olyan köztes lehetőséget, hogy kicsit ismerkedjenek meg az intézménnyel, az ott dolgozó emberekkel. Ez a találkozás egyben az elvárt jó kapcsolat kiépítésének is egyik fontos alkalma, a kölcsönös információ csere jó lehetősége. E célcsoportnak szánt bölcsődekóistolgató megtartásának időpontját – szakmai / szervezési okokból - a szolgáltató maga választja meg.
- A szolgáltató – amennyiben emberi kapacitása erre módot ad, illetve az ellátás érdekében ez szükséges – szervez bölcsődekóistolgatót olyan szülők és kisgyermekük számára, akik gyes-en, gyed-en vannak. A cél ebben az esetben az, hogy a potenciális igénylőknek mutassák meg az ellátást, valóságos információik legyen róla, és amennyiben szükségük lesz az ellátásra, a már kapott ismeretek birtokában tudjanak lépni, dönteni a szolgáltatás igénybe vételéről.

A bölcsődekóistolgató lépései:		
Szülő	Gyermek	Vezető/Gondozó
1.Az ellátás megismerése.	Jelenléte feltétlenül szükséges.	Az ellátás bemutatása.
2. Ismerkedés az intézménnyel, dolgozókkal		Egymás megismerése.
Információcsere.		
3.- 4.....		

5.2.1.3. A bölcsődei felvétel

A vezető, és ha lehetőség van rá a saját gondozó is jelen van. A felvételt a szakmai előírások szerint végzik.

Tennivalók:

- Elvégzi a felvétellel kapcsolatos dokumentációs, adminisztratív feladatokat.
- Nyugodt beszélgetés keretében, megismerkedik a szülővel, tájékozódik a gyermekről, a család működéséről, a kisgyermek

eddiggi ellátásának milyenségéről, fejlődésének eddiggi főbb jellemzőiről.

- Tájékoztatja szülőt az ellátásba kerülés következő fontos lépéseiről, érzékelteti ezek fontosságát, ismerteti célját, mibenlétét (családlátogatás, orvosi igazolás, anyás beszoktatás, stb.)
- Bemutatja az ellátásba felvett kisgyermek leendő gondozóját, csoportját, helyét, jelét.
- A felvétel során a vezető tudatosan törekszik a szolgáltatást igénylővel való jó minőségű, kölcsönösen kielégítő kapcsolat kiépítésére.

A felvétel lépései:		
Szülő	Gyermek	Vezető/Gondozó
	Jelenléte feltétlenül szükséges	Vezető domináns, saját gondozó háttérben.
Bemutatkoznak, röviden elmeséli az intézménybe adás indokát.		Megismerkednek a szülővel, gyermekkel.
A gyermek fejlődését. Elmondja.		Felvételi dokumentáció.
		Tájékoztató a következő lépésekről.
Megismerkedik a csoporttal.	Jelet választ.	Bemutatja a gondozót, csoportot.
Kapcsolat építése.	Ismerkedik a csoporttal, gondozóval.	Jó kapcsolat kialakítására törekszik.

5.2.1.4. Szülői értekezlet

A szolgáltató, a már ellátásba felvett szülőket kiértesíti, szülői értekezletre hívja őket. Ennek célja, hogy

- A szolgáltató, a vezető ismertesse a mindenkire egyaránt érvényes tudnivalókat, előírásokat, elvárásokat. (Pl. napirend, a megbetegedésekkel kapcsolatos tudnivalók; a házirend; a napi ellátás legfontosabb sarokpontjai: nyitva tartás, térítési díj befizetése és egyéb tudnivalók; létrehozzák a Szülői Fórumot; az érdekvérvényesítés lehetséges módjait ismertetik stb.) Mindezek tudomásul vételéről a szülők nyilatkoznak.
- A szülők, a gyermekük leendő gondozónőivel megbeszélik az ellátásba kerülés következő lépéseit, már személyre / időre lebontva – a beszoktatás ütemezését. Ennek az ütemezésnek megfelelően megbeszélik a családlátogatás konkrét időpontját a szülőkkel (ez optimális esetben egy héttel a beszoktatás megkezdése előtt és lehetőség szerint, akkor, ha a család többi tagja is otthon van.).
- A szülői értekezlet során – annak közös és csoportos módon zajló részében is – fontos törekvése a szolgáltatónak a kapcsolat építése az

ellátást igénylőkkel. Ezt a törekvést sokféle direkt és indirekt módszerrel és tudatosan végzi.

Új szülők részére s szülői értekezlet lépései:		
Szülő	Gyermek	Vezető/Gondozó
	Jelenléte nem szükséges.	Vezető:
Témát választanak. Értesül a szülői értekezletről.		Előkészítés: - Szakmai témát ajánl fel. (Ha évközi, vagy óvodába menő gyermekek részére tartják.) - Meghívja a szülőket. - Felkészül a szakmai témából. - Előkészíti a termet
Aktívan vesznek részt. A tájékoztatásról a szülők nyilatkoznak.		Megtartja, levezeti a szülői értekezletet: - Megnyitja. - Köszönti a szülőket. - Tájékoztatót tart a bölcsődei életről, napirendről, térítési díjról, stb. - Szülői Fórumot megalakítják, ha szükséges újat választanak
		Szakgondozó:
Időt egyeztet a saját szakgondozóval.		- Családlátogatás, beszoktatás ütemezése, megbeszélése.
Informálódik.		Kapcsolat építés.

5.2.1.5. Családlátogatás

Mindig a bölcsődébe kerülést megelőzően kell megejteni a gondozónőknek és társgondozó a családlátogatást.

Erre készüljön fel a gondozónő praktikusán és érzelmileg. Ismerje meg a gyermekről felvett anamnézist, gondolja át a kérdéseit, készítsen valami ajándékot a kisgyermeknek.

Gondolja át, hogy miről kell benyomást szereznie:

- a gyermek helye a családban (fizikai és érzelmi szempontból),
- a szülők bánásmódja, nevelői milyensége, stílusa, kommunikációs jellemzőik,
- a család érzelmi légköre, a szülők, más családtagok egymáshoz való viszonya, munkamegosztás stb.
- ismerkedés a gyermekellátás napi ritmusával.
- ismerkedés a gyermek eddigi fejlődésével, hogy miben hol tart már, megismerni a gyermek életének fontosabb történéseit, - első találkozáshoz
- megismerni a gyermek szokásait, igényeit, személyiségét.

Gondolja át a gondozónő, hogy miről kell tájékoztatást adni:

- milyen a bölcsődei élet, a napi ellátás ritmusa (ha kell még, otthon a védet közegben az anyának módjában áll a bölcsődei ellátási ritmushoz igazítani a gyermeknapi ellátását).
- a beszoktatás menetéről, a várható nehézségekről beszélni a szülővel.

A kölcsönös informálódás mellett a családlátogatás alapvető célja:

- a finom, tapintatos egymásra hangolódás a szolgáltatás nyújtó, és az azt igénylő között.
- a két rendszer (család-bölcsőde), a két működési mód összekapcsolása, összehangolása.
- titoktartási kötelezettség, bizalmas információk, adatvédelem betartása
- a szülő és gondozónő közötti kölcsönös bizalmi kapcsolat megalapozása (e nélkül nem lehet a gyermekkel kapcsolatos napi feladatokat/ hatásokat egymáshoz igazítani).

A gondozónő-szülő bizalmi kapcsolata (a gondozó „vendégként” érkezett, a szülők kedvesen fogadják, a beszélgetés közvetlensége) nyomán a gyermek is feloldódik az „idegenekkel” szemben és némi bizalom megjelenik nála is majdani gondozónője iránt.

Az otthon fizikai és érzelmi biztonságában, szülei, saját tárgyai védelmében találkozik az idegennel, s majd ez az – otthon is látott – ember várja őt a bölcsődében, amikor már elkezdi a beszoktatást.

5.2.1.6. Beszoktatás

A csecsemő és kisgyermek számára a környezet – személyek és tárgyak állandósága adja meg azt a nyugalmat, amely elengedhetetlen feltétele a jó testi és lelki fejlődésnek. Természetes környezete a család, élete első éveiben fokozott szüksége van az egyéni bánásmódra. A fejlődés egyik biztosítéka a gyermek iránti érdeklődés személyessége, szilárd személyi kapcsolaton alapuló biztonságérzet megteremtése. A családban ezt

leginkább az anya adja meg. A családból való részleges kilépés, az első ellátásba kerülés komoly stressz a kisgyermek számára.

A stressz sorozat, ami a gyermeket éri:

- el kell viselni az anyától való elszakadást és ennek az élménynek a folyamatos ismétlődését,
- új emberi kapcsolatokat kell elfogadnia, kialakítania (gondozónőkkel, csoporttársakkal),
- meg kell barátkozniuk egy új, ismeretlen tárgyi környezettel (szobák, bútorok, játékok, stb.).
- megszokott életritmusa felborul (pl. korai kelés, utazás, stb.)
- meg kell szoknia a közösség korlátait, nehezítik számára az én érvényesítést és gyakorlását.
- a bölcsődébe kerüléssel megnő a fertőzések, fertőző betegségek gyakorisága, esélye.

A megváltozott fizikai, érzelmi, mikroszociális környezet, időiség, ritmus, megkívánja a gyermektől, hogy az új körülményekhez hozzá igazítsa saját viselkedési módjait. Ez olyan feszített tevékenységet igénylő adaptációs mechanizmusokat indít el, ami erősen megterheli a gyerekeket. Ha ez a megterhelés túllép bizonyos szintet, akkor patológiás reakciók jelentkezhetnek.

Az adaptáció megsegítésének lényeges mozzanatai:

- Fokozatosan építeni fel az otthoni rendszerből való kiszakadás lépéseit, fokozatosan adagolni a gyermek számára a megterhelést.
- Az anya vagy a gyermek számára biztonságot jelentő otthoni személy jelen legyen és segítsen a kezdeti időben.
- Ebben a folyamatban mindig a gyermek reakciója, teherbíró képessége legyen mérvadó.
- Fokozott kölcsönös információáramlás legyen az ellátó és az ellátást igénylők között.
- A kapcsolatépítés egyik legérzékenyebb folyamata ez, ahol érvényesülni kell a kölcsönös segítőkészségnek, empátiának, a másik iránti nagyfokú érzékenységnek.

5.2.2. Gondozás

Készségek, szokások kiépítése

- A bölcsőde, mint alapozó jellegű nevelő- gondozó intézmény, és a szülők együttműködve kialakítják a gyermeknél az alapvető jó szokásokat, az önellátással kapcsolatos készségeket, szokáscselekvéseket.
- Kötött kulturális sémának megfelelőek: a gondozás idői ritmusa, a gondozás során végzett feladatok. Ez az „elvárás” a gyermek számára teljesítménykényszer is. Ezért a gondozónőnek be kell tartania a nevelési elveket (következetesség, fokozatosság, aktivitás

elve stb.) A gondozónő minden gondozási műveletet a gyermek aktivitására, építve, a vele való harmonikus együttműködés során valósít meg.

- Az egyes gondozási műveleteket, azok egyes lépéseit a gondozónő fokozatosan adja át a gyermeknek, gyarapodó, fejlődő kompetenciáinak, önállósági törekvéseinek megfelelő ritmusban. A gondozási műveletekben annyit és akkor segít, amikor arra még vagy aktuálisan szükség van.
- A gondozónő egy időben több gyermeket is (pl. szobatiszta gyermekből kettőt) gondozhat. Ez alapvetően a gyermekek önállóságától függ, de ez nem válhat „tömegjelenetté”. A gondozás legyen átlátható, kontrollált, igényes, zavarmentes. A gondozási műveletek, a gyermek ellátása gördülékeny, jól szervezett módon valósuljon meg, jellemezze azt a derű és nyugalom

Gondozás-nevelés egysége

- A gondozási műveletek során valósuljanak meg a kapcsolható nevelési feladatok, és a spontán fejlődés eredményes támogatása is.

A megfelelően végzett gondozás eredményeként:

- a gyermekben kialakulnak, személyiségének részévé válnak, a saját szükségleti kielégítéséhez, önellátásához szükséges készségek, szokások (étkezés, kultúrhigiénés, szokások, szobatisztaság, öltözködés),
- kialakul egy egészséges egyensúly, életritmus, amelyben helye és ideje van az aktivitásnak, pihenésnek, levegőzésnek, étkezésnek. és minden a kisgyermekkorban lehetséges tevékenységnek.
- A rendezett ritmusban zajló nap, ahol mindenre elegendő idő jut, kiszámíthatóságot, előrelátást, biztonságot, jó légkört ad. Ezzel a jó gondozás, a fejlődés / nevelés legfontosabb alapját, keretét teremti meg.

Folyamatos napirend, a napi ellátás, a nap rendjének jó megszervezése

A csecsemő, kisgyermek fiziológiai szükségletei az élet biológiai ritmusát követve egy-egy napon belül általában szabályos rendszerességgel lépnek fel, ezért fontos, hogy a szükségletek kielégítése is ezt a ritmust követve, állandó rendszerességgel történjék. Az élet ritmusa által meghatározott, szabályosan betartott napirend

- biztosítja a gyermek szükségleteinek megfelelő kielégítését,
- megkönnyíti a gyermek számára a megszokást, az alkalmazkodást,
- jól rögzíti a gyermekben a kultúrának megfelelő, az önellátással, egészséges életmóddal kapcsolatos készségeket, szokásokat, a kívánatos egészséges életritmust
- fokozza a gyermek biztonságérzetét és nyugalomát.

A bölcsődében több azonos vagy közel azonos korú, hasonló szükségletekkel rendelkező gyermek van egy csoportban, tehát itt egyidejűleg több gyermek szükségleteinek megfelelő módon történő kielégítéséről kell gondoskodni. Olyan napi forgatókönyvet kell kialakítani, ahol minden kisgyermek igényei, szükségletei megfelelő módon

kielégülnek, amelynek során a kimeneti elvárások minden gyermek vonatkozásában megvalósulhatnak.

Az egyes gondozási műveletek optimális megvalósítása

A gondozás egyrészt a gyermek kívánatos napi ellátása, szükségleteinek kielégítése, másrészt fontos kompetenciák kidolgozása is. Éppen ezért az eljárás során ügyelni kell a szenzitív periódusok, és az egyéni fejlődési program tényére. Tudni kell, hogy az egyes készségek, szokások korai kiépítése nemcsak hatástalan, de káros is és, hogy ez az idő gyermekenként változó lehet.

A gondozás során a kompetenciák kiépítése akkor sikeres, ha ennek feltételeit a gondozónő biztosítja. Ezek:

- fokozatosság betartása (fokozatosság a kialakítandó szokások és azok differenciálása tekintetében is).
- a szokások kialakításában építeni kell a gyermek nagyfokú utánzási késztetésére, a példamutatásra.
- a gyermeknél a belső érés jeleit meg kell várni, hogy a gyermek képes legyen végrehajtani az elvárást.
- a gyermek együttműködése nélkülözhetetlen, nem csak képes legyen, hanem kész is legyen, akarja is végrehajtani, azt amit kérünk.
- jó legyen a rögzítés (részműveletek sorrendje, ismételtes azonos lefutása, fokozatosság, rendszeresség, következetesség (de nem merevség), jó időzítés, szelektálás stb.,
- adottak legyenek a tárgyi feltételek, idő legyen a gyakorláshoz.
- jó pedagógiai légkör legyen: egyéni bánásmód, biztonságérzés, megfelelő segítség (mely igazodik a gyermek korához, állapotához, fejlettségéhez, együttműködéséhez), legyen kivárás, jó nevelési módszerek, eszközök alkalmazása az elvárás során, a pozitív pedagógia eszközök domináljanak (bátorítás, dicséret...); mindig megfelelő kommunikáció kísérje a közös tevékenységet.

5.2.2.1. Mosakodás

Az egészségnevelés és megőrzés, mely során a mosakodás művelete készséggé, majd szokássá válik.

Mikor kell kezdet mosni, mosakodni?

- Napirend szerint – érkezéskor, reggeli előtt, ebéd előtt, uzsonna előtt, bili-WC használat után, illetve szükség szerint.
- Gondozási-nevelési alapelvek az irányadók.

Előkészítés

Mosakodás feltételeinek megteremtése:

Lebonyolítás

A kéz- és arcmosás művelete alatt a gondozónő és a gyermek között folyamatos interakció van. A gondozónő a gyermeket a fürdőszobába hívja, és a mosdóhoz kíséri. (A ruha ujját segít felhajtani, ha

szükséges.) A gyermeket a korának megfelelően irányítja, segíti, felügyeli. A gyermek önállóan próbálkozik a csap megnyitásával, ha nem tudja, a gondozónő segítséget nyújt, megmutatja a mozdulatot, elfordítja a csapot a megfelelő irányba.

A gyermek a víz alá tartja a kezét, majd a szappanért nyúl. A gondozónő a gyermek önállósági törekvéseit figyelembe véve hagyja, hogy ismerkedjék a szappannal és a vízzel. Megmutatja a mozdulatot, hogyan lehet a kezét megszappanozni úgy, hogy ne csússzék ki a kezéből. Szappanozás után a gyermek leöblíti a folyóvíz alatt a kezét, majd megmossa az arcát, elzárja a csapot. Ha nem tudja önállóan, a gondozónő segítséget nyújt az öblítésnél és a csap elzárásánál. Ezután törölközni megy a gyermek, megkeresi a saját jellel ellátott törölközőjét. A gondozónő segítséget nyújt a törölköző leakasztásánál (ha kell). A gyermek önállóan próbálkozik, ha nem tudja, a gondozónő segít megtörölni a kezét és az arcát és visszaakasztani a törölközőt.

Amíg szokássá nem válik, gyermek figyelmét felkelti a fésűködéshez. Megmutatja a fésűjét, és a tükör elé hívja/kíséri. Lehetőséget ad arra, hogy önállóan fésűlködjék, majd megigazítja a haját, ha erre szükség van. A gyermek visszateszi a fésűt, majd visszamegy a szobába. Ha önállóan nem tudja, a gondozónő segít visszaakasztani a fésűt, majd a szobába kíséri a gyermeket.

Befejezés

A gondozónő kezét mos és bemegy a szobába.

5.2.2.2. Étkezés

A gyermek biológiai, élettani szükségleteinek, egyéni igényeinek, energia- és tápanyagigényének kielégítése, a fejlődés biztosítása érdekében.

Az étkezéssel kapcsolatos jó kultúrhigiénés szokások és a korszerű táplálkozás alkotóelemeinek megismertetése.

Azért, hogy szervezetünk életfontos funkcióit el tudja látni, energiára van szüksége.

A különböző élelmiszereknek, nyersanyagoknak közös jellegzetességük, hogy megfelelő arányban tápanyagokat tartalmaznak, amelyek tulajdonképpen a táplálék élettani értékét jelentik. A tápanyagok egyik csoportjába tartoznak azok, amelyek energiát szolgáltatnak a szervezet számára, ide tartoznak: a fehérjék, a zsírok, a szénhidrátok.

A másik csoportba tartozó tápanyagok elsősorban a különböző biológiai folyamatok szabályozásában játszanak szerepet, ide sorolhatók: a vitaminok, az ásványi anyagokon belül a makró- és mikroelemek.

Nélkülözhetetlen, hogy megfelelő összhang legyen a napi tevékenység és a táplálkozás ritmusa között. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy megfelelő energia és tápanyagtartalmú legyen a reggeli, kielégítő legyen az ebéd és szerényebb az uzsonna.

Ideálisnak tartja a táplálkozástudomány a napi ötszöri étkezést, amely minden szempontot figyelembe véve vegyes táplálkozást jelent, ily módon

biztosítja a szervezet optimális működéséhez a szükséges energiát és tápanyagokat. A helyes táplálkozási ritmushoz hozzátartozik az egyes étkezések komplettálása is.

Vitamin és ásványianyag-ellátás érdekében lényeges, hogy minden étkezés zöldséget és/vagy gyümölcsöt is tartalmazzon.

Fontos megemlíteni a folyadékpótlást. A folyadék-szükséglet nem állandó, függ az egyéni igényektől és külső körülményektől, így több folyadékra van szüksége a gyermeknek nyári melegben, mint télen.

Mindig figyelni kell a gyermek jelzéseit, naponta többször, illetve ha szomja, folyadékkal kell kínálni. A leghelyesebb tiszta ivóvízzel/ásványvízzel, hiszen a szomjúságérzetet ez csökkenti legkönnyebben, és plusz ásványi anyaggal látja el a szervezetet.

Az étkezések megszervezéséhez és zökkenőmentes lebonyolításához nélkülözhetetlen a gyermekek életkorának, fejlettségének megfelelő napirend, a folyamatosság és az elegendő idő biztosítása, valamint a várakozási idő csökkentése.

Az etetés-étkezés érzékeny pontja a gondozónő és a gyermek közötti kapcsolatnak.

Fontos, hogy a gyermek számára örömforrás legyen az étkezés. Ebben az időszakban szinte egész életre meghatározhatjuk a táplálkozáshoz való hozzáállását.

A gondozónő az étkezések alkalmával különböző ismereteket is nyújt, nevel (jó szokások kialakítása).

Minden étkezésnél fontos a gyermeket partnerként kezelni, választási lehetőséget kínálni, és megfelelő önállóságot biztosítani.

Csak a megfelelően táplált gyermek lesz nyugodt, kiegyensúlyozott, érdeklődő a környezetére, ez motiválja őt annak megismerésére, és teremt megfelelő feltételeket mozgás, értelmi, érzelmi és szociális fejlődéséhez.

A táplálás során el kell érni, hogy a gyermek a fejlődéshez szükséges tápanyagokat és táplálékot felvegye, szívesen, korának megfelelő módon megfelelő mennyiségben és minőségben jó étvággal elfogyassza.

Fontos:

- a megfelelő étkezési körülmények biztosítása,
- a gyermek kompetenciájának figyelembevétele,
- a helyes étkezési szokások kialakítása,
- egészséges, korszerű táplálkozás biztosítása,
- az étkezéssel kapcsolatos eszköz, tárgyismeret nyújtása,
- a felnőtt, gyermek kapcsolat erősítése,
- az étkezés közben ötlet, tanácsadás, ismeretnyújtás,
- egyéni igények (pl. diéta, életkor, stb.) biztosítása.

A bölcsődei étkeztetés legfontosabb irányelvei

1. Biztosítani kell:

- A napi energia és tápanyagigény 75%-át.
- A napi négyszeri étkezést.
- A főétkezéseknek komplettnek kell lenniük.

2. A korszerű konyhatechnológiai műveletek alkalmazása.

3. A túlzott konyhasó bevitel elkerülése.
4. Minél kevesebb cukor felhasználása.
5. Napi 2 deciliter tej fogyasztása.
6. Fokozott figyelmet kell fordítani a folyadékszükséglet kielégítésére.
7. Amennyire lehetséges, az otthoni és bölcsődei étkezés kerüljön összehangolásra. (Ezért az étlapot az átadóban is ki kell függeszteni.)

A bölcsődei étkezés lebonyolítása

Előkészítés: Az étkezés feltételeinek megteremtése (előké, szalvéták, terítők kikészítése). A gondozási sorrendben az első kisgyermeknevelő behúzza a tálaló kocsit és megkóstolja az ételt. A kisgyermeknevelők egyszerre kezdik el az étkeztetést. Ha egy kisgyermeknevelő van a csoportban, akkor az első kisgyermeknevelő gyermekeit eteti meg először. Egyszerre maximum két asztalnál esznek a gyerekek. A kisgyermeknevelő asztalterítővel leteríti az asztalt. A táányérokat, poharakat, szalvétákat, evőeszközöket, előkéket az utolsó étkező vagy a hiányzó gyermek helyére rakja. Odateszi a kancsót valamint a tálba kiszedett ebédet.

Lebonyolítás: A kisgyermeknevelő a gondozási sorrendben az első gyermeket asztalhoz hívja, aki leül az előkészített asztalhoz a helyére. A kisgyermeknevelő mellé guggol, és elé teszi a táányért, szalvétát, evőeszközt, poharat valamint szükség szerint előkét köt. Tájékoztatja a gyermeket, hogy mi az ebéd. Ezt követően folyadékkal kínálja, majd kiszedi neki az ételt és jó étvágyat kíván. Ezután hívja a gondozási sorrendben a következő gyermeket. Segítségét igénylő kisgyermeknél a kisgyermeknevelő egyszerre maximum 2 főt etet két kanalas módszerrel. Amikor az egyszerre etetett összes gyermeket asztalhoz hívta a kisgyermeknevelő a két asztal közé, illetve az étkező gyermekek asztalához ül le. Az étkezés alatt a kisgyermeknevelő szükség szerint segít a gyermekeknek. A kisgyermeknevelő megosztottan figyel az étkező valamint a szőnyegen játszó gyermekekre. Amikor a gyermek befejezte az ebédet a kisgyermeknevelő a helyes, kulturhigiénés étkezési szokások alapjainak lerakása céljából a gyermekkel együtt, illetve helyette mondja, hogy „Köszönöm az ebédet!”, valamint „Egészségedre az ebédet!”. A kisgyermeknevelő leveszi a gyermekről az előkét, majd önállóan (ha szükséges segít a kisgyermeknevelő) megtörli a száját a szalvétába, melyet a szemetesbe dob ki, és betolja a székét. Ezt követően a gyermek a technikai személyzet által a szőnyegre lerakott ágyához megy. A kisgyermeknevelő megosztottan figyel az étkező valamint a lefekvő gyermekekre.

Befejezés: A kisgyermeknevelő, amikor minden gyermek befejezte az étkezést összeszedi az asztalon lévő tálaló kocsit és a terítékeket és a tálaló kocsira helyezi el.

Az étkezések között lehetnek eltérések, pl. a tízórai, amikor gyümölcsöt esznek a gyerekek, és folyadékot isznak.

5.2.2.3. Pelenkaváltás

A gyermek biológiai szükségleteinek, egyéni igényeinek kielégítése, komfortérzetének biztosítása.

Előkészítés

A pelenkaváltás feltételeinek a megteremtése

Tárgyi feltételek:

Pelenkázó asztal, megfelelő mennyiségű textilpelenka, fertőtlenítő (spray, oldat, stb.) eldobható pelenka, tisztálkodási eszközök, badellák, vizesblokk (mosdó, fürdőkád, zuhanyzótálca), szükség esetén váltóruha.

Lebonyolítás

A pelenkaváltás művelete alatt a gyermek és a gondozónő között folyamatos interakció van. A gondozónő épít a gyermek aktivitására.

A gondozónő a gyermeket hívja, és a megfelelően előkészített fürdőszobába mennek. Ha a gyermek fejlettségi szintje lehetővé teszi, biztosan tud állni, akkor az állva pelenkázás technikáját alkalmazhatjuk. Ha a gyermek bepisilt, a kisgyermeknevelő a gyermeket hívja, és a megfelelően előkészített fürdőszobába mennek. Állva pelenkázás esetén a pelenkázó asztal mellé mennek, ahol a szükséges eszközök (pelenka) elő van készítve. A gyermek a folyamat alatt a kisgyermeknevelővel szemben áll s a kisgyermeknevelő kis széken ül, a gyermekkel szemben helyezkedik el. Amikor a kisgyermeknevelő leveszi a gyermekről a pelenkát, felkínálja számára a bilit, illetve a WC használatát. A folyamat alatt a kisgyermeknevelő elegendő időt ad a gyermek önálló próbálkozásainak, szükség szerint segítséget nyújt. Fontos, hogy a mozdulatokat mindig előre mondja el, s ezt követően cselekedjen. A pelenkaváltás megtörténte után a gyermek és a kisgyermeknevelő is a csaphoz mennek, a gondozónő felügyeli a kézmosást, a gyermek önállósodási törekvéseit figyelembe veszi, és lehetőséget nyújt rá. A gondozónő is megmossa a kezét (fertőtlenítő, kézmosó). Amennyiben fekvé történik a pelenkaváltás, akkor a gondozónő a gyermeket felülteti a pelenkázóra. A gyermek önállóan próbálkozik a cipője levételével, ha nem tudja önállóan, akkor a gondozónő segítséget nyújt. Lefekteti a gyermeket a pelenkázóra, levetkőzteti, a használt pelenkát leveszi, badellába dobja. Törlőkendőt vesz elő, letörli a gyermek bőrét a szennyeződéstől, törlőkendőt kidobja. Tiszta pelenkát vesz elő, ezt a gyermek törlése céljából a pelenkázó szélére készíti, vagy a vállára teszi. Ezután beállítja a csapot, a gyermeket a kádba állítja és a megfelelő hőmérsékletű langyos, szappanos vízzel lemossa, majd a tiszta pelenkával betakarja, kiemeli a kádból, a pelenkázó asztalon szárazra törli, majd tiszta pelenkát ad rá (egyéni igény szerint bőrvédő-krém, hintőpor, stb.). A folyamat alatt a kisgyermeknevelő a gyermeknek elmondja, hogy mit csinál, hova folyik a víz, mibe,- hol tud kapaszkodni. A gondozónő felöltözteti a gyermeket figyelembe véve önállósági fokát, majd leveszi a pelenkázóról. Fertőtleníti a pelenkázót, és tiszta textilpelenkát helyez

rá. A pelenkaváltás után ugyanaz történik, mint az állva pelenkázás esetében.

Befejezés

A gondozónő és a gyermek a szobába mennek.

5.2.2.4. Szobatisztává válás folyamata

A gyermek a szocializációja folyamán – belső igényéből fakadóan – a gondozónővel /szülővel történő együttműködés során szobatisztává válik. A gyermek a vizelési/székelési inger jelentkezésekor képes legyen arra, hogy vizeletét, székletét mindaddig visszatartsa, amíg eljut a biliig/kisWC-ig, és szükségleteit önállóan el tudja végezni.

A vizelet- és székletürítés tudatos kontrolljának kialakulása komoly lépés a kisgyermek szociális fejlődésében. Az első olyan elhatározás, amelynek során kényelmetlenséget is vállal annak érdekében, hogy a felnőttekhez hasonlóvá váljon.

A legkevesebb nehézségre és kudarcra, illetve a legzavartalanabb fejlődésre akkor lehet számítani, ha a felnőtt kezdettől fogva a gyermek aktivitására, együttműködésére és felnőni vágyására épít. Ha a gyermekben megvan az érdeklődés vagy a vágy arra, hogy felnőtt-módra intézze a szükségleteit, elegendő megismertetni annak eszközével és módszerével. Azaz: megmutatni neki a bilit (esetleg kis WC-t), és elmondani, mire való. A legtöbb gyereken észreveszi az, aki jól ismeri, hogy miként szokott viselkedni vizelés vagy székelés előtt. Ha ilyenkor felajánlja, hogy bilibe végezheti szükségletét, akkor a gyermekben is tudatosítja, hogy akkor kell a bilire ülnie, amikor érzi az ingert. Az a gyermek, aki érett rá, rendszerint szívesen fogadja a lehetőséget, szívesen próbálkozik, és a felnőttel együtt örül a sikernek. Ha módja van a bilit kérni, amikor a szükségét érzi, s a felnőtt érdeklődését tapasztalja, hamarosan ura lesz záróizmai működésének. Az arra érett gyermek megfelelő gyermek-felnőtt viszony mellett kb. 2,5-3 éves korára nappal megbízhatóan szobatisztává válik. A felnőtt ösztönző segítségével megerősítheti ebben a törekvésében. Fontos a pszichoszomatikus érettség és a megfelelő érzelmi kapcsolat.

Együttműködés a szobatisztává válás során

A gyermekek, a szülők és a nevelők nevelési elképzeléseitől függően különböző úton juthatnak el a szobatisztasághoz. A különbség abban van, hogy a felnőtt mennyire támaszkodik már kezdettől fogva a gyermek aktivitására, együttműködésére.

Az együttműködés legfontosabb feltétele: maga a gyermek akarjon szobatiszta lenni.

A szobatisztává válás a kisgyermeknek nehéz feladat. A szobatiszta gyermeknek fel kell figyelnie szükségleteire, időben tudatosítania kell magában őket, abba kell hagynia az éppen érdekes játékot, vagy el kell hagynia a meleg ágyat, fel kell keresnie a bilit, vagy a WC-t, le kell

vetkőznie, és elintézni a szükségletét, majd felöltözni és kezet mosni. Tehát komoly tevékenységek egész láncolatát kell elvégeznie.

Ösztönző körülmények a szobatisztává válás segítésében

Fontos ösztönző annak a felnőttnek az elismerése, aki a gyermekhez a legközelebb áll, aki szoktatja. Az intézményekben különösen fontos, hogy a jó gyermek-felnőtt kapcsolat ösztönözze a gyermeket az együttműködésre. A gondozónőnek, tisztában kell lennie azzal, hogy elismerése mennyire segíti a gyermeket. A szobatisztává válás folyamata során minden sikerért elismerését kell kifejeznie, sőt azután is, mindaddig, amíg a szobatisztaság nem válik természetes, mindennapi szokássá.

Ösztönző lehet, ha a gyermek maga veheti elő a bilit, maga húzhatja le a WC-t, saját bilije van.

Kis bugyik használata is ösztönzi a gyermeket, bizalmat ad neki.

Előkészítés

A bili/WC használat feltételeinek a megteremtése:

Lebonyolítás

A bili/WC használat művelete alatt a gyermek és a gondozónő között folyamatos interakció van. A gondozónő épít a gyermek aktivitására.

A gyermek jelzi szükségletét/gondozónő a gyermeket hívja és a megfelelően előkészített fürdőszobába mennek. A gondozónő előveszi a bilit a fertőtlenítő oldatból, letörli, és a gyermek közelébe helyezi. A gyermek próbálkozik az önálló vetkőzéssel, szükség esetén a gondozónő segítséget nyújt. Ha van a gyermekén pelenka, akkor a gondozónő leveszi és a használt pelenkát a badellába dobja. Törlőkendőt vesz elő, letörli a gyermek bőrét a szennyeződéstől, törlőkendőt kidobja. A gyermek leül a bilire/WC-re és elvégzi szükségletét. Ha jelzi, hogy készen van, a gondozónő segít a WC-papír használatában. Ha szükséges, a gondozónő tiszta pelenkát ad a gyermekre. A gyermek próbálkozik az öltözködéssel, ha szükséges, akkor felöltözteti a gondozónő, figyelembe véve a gyermek önállósági fokát. A gondozónő kiönti és kimossa a bilit, és a fertőtlenítő oldatba helyezi. A gyermeket a csaphoz kíséri, segíti a kézmosást, önállósodási törekvéseit figyelembe veszi, és lehetőséget nyújt rá. A gondozónő is megmossa a kezét (fertőtlenítő, kézmosó).

Befejezés

A gondozónő és a gyermek a szobába mennek.

5.2.2.5. Fogápolás

A száj és a fogak egészségének megóvása, betegségeinek megelőzése, azok korai felismerése és kezelésbe vétele, valamint a már kialakult károsodások megfelelő helyreállítása az emésztőrendszer egészségének védelme.

- Az elsődleges prevenció célja elsősorban a fogszuvasodás és a fogágy-betegségek megelőzése.
- A másodlagos fogászati prevenció célja a fogászati betegségek korai felismerése és progressziójának meggátolása.
- Harmadlagos fogászati prevenció körébe tartoznak a helyreállító tevékenységek.

Mindezen megelőzések és gyógyító tevékenységek hozzájárulnak egészségünk megőrzéséhez és rágóképességünk megóvásához.

Cél a fogon megtapadó lepedék (ételmaradék) eltávolítása a fogszuvasodás és a fogágy-betegségek megelőzése érdekében.

A megfelelő száj higiéne a civilizált országokban a magatartás, az életstílus része.

A száj tisztántartása egyaránt fontos a fogszuvasodást és fogágy-betegségeket okozó foglepedék eltávolítása, a száj-nyálkahártya fertőzéseinek, betegségeinek megelőzése szempontjából. A napi háromszori, ill. minden étkezés utáni fogmosás szükségletté kell, hogy váljon.

A csecsemő anyatejjel való táplálása, illetve a mellről való szopás nem csupán azért fontos, mert az anyatejben – mint tápanyagban – minden megtalálható, amire szüksége van, hanem azért is, mert a szopásnál kifejtett izommunka elősegíti a rágóizmok és az állcsontok megfelelő fejlődését.

A rágóizomzat erősítése már kisgyermekkorban is lényeges. A rost dús, jó rágást kívánó ételek hozzájárulnak a rágóizomzat fejlődéséhez, a fogak megfelelő kialakulásához, a fogak épségben való megtartásához, s ezzel együtt a fogszuvasodás megelőzéséhez.

A preventív ajánlások elfogadása, a szűrések, és főleg a szülők, gondozónők példamutató magatartása fontos elem.

A bölcsődében 1,5 - 2 éves kortól lehet elkezdni a szájöblítést, majd fokozatosan az elsajátított fogmosási technika egyéni ütemének figyelembevételével próbálkoznak a kisgyermek a fogkefével, majd a fogkrémmel végzett fogmosással. A fogmosás legfontosabb mozzanata a víz kiköpésének megtanítása, mely a gyermekeknek nehézséget okoz. Ha ki tudja köpni a vizet, akkor utána a gyermek a fogkefével kezd ismerkedni, (hogyan dörzsölje vele a fogait), s ezt követően kap a fogkefére fogkrémet s próbálkozik fogmosással.

Előkészítés

A fogmosás feltételeinek a megteremtése:

1. Tárgyi feltételek
fürdőszoba, mosdó, fogkefe, pohár, fogkrém
2. Személyi feltételek
 - gyermek
 - saját gondozónő
 - szükség esetén (látó/hallótávolság hiánya) felügyelet biztosítása a csoportban

Lebonyolítás

Az étkezés befejeztével a gyermek és a gondozónő a fürdőszobába mennek. A gyermek elveszi a saját fogmosó poharát, fogkefét, és a fogkrémet a helyéről – a gondozónő segítségével, és a csaphoz viszi, leteszi. A gyermek megnyitja a csapot (szükség esetén a gondozónő segít), fogmosó poharába vizet tölt, és leteszi a mosdó szélére. Ezután fogkeféjére fogkrémet nyom a gondozónő segítségével, és megmossa a fogát. Ha szükséges, a gondozónő elmagyarázza, megmutatja a helyes fogmosási technikát. A gyermek a fogmosás végeztével kiöblíti a száját, megmossa az arcát, leöblíti a fogkefét, poharát. Elzárja a csapot, a fogmosási eszközöket a helyére teszi a gondozónő segítségével. A gyermek a törölközőjéhez megy, leakasztja, megtörli az arcát és a kezét, visszaakasztja a törölközőjét.

Befejezés

A gyermek és a gondozónő a szobába mennek.

5.2.2.6. Levegőzés

Levegőzés, szabadban történő altatás

A szabad levegő kedvező hatásainak felhasználása a gyermek – testi, lelki, értelmi, szociális és érzelmi – egészséges fejlődésének elősegítése érdekében. Megvalósítása a bölcsődei gyermekcsoport teraszán.

Előkészítés

A szabad levőn történő altatás feltételeinek megteremtése

1. Környezeti feltételek:

- Szennyezettségtől mentes, tiszta levegő
- Megfelelő hőmérséklet
- Megfelelő légmozgás

Lebonyolítás

A gondozónő előkészíti az alváshoz szükséges ruhadarabokat, és az öltöztetés helyére – pl. pólázó, öltöztető matrac, pad stb. – teszi. A gyermekhez lép, leguggol hozzá, és szóban felkészíti a következő műveletre. Hívja a gyermeket öltözni, fejlettségétől függően felemeli és felülteti a pólázóra, vagy ha már önállóan próbál öltözködni, akkor az öltöztető matrachoz vagy padhoz kíséri. A gyermek önállóan próbálkozik a cipője levételével, ha nem tudja önállóan, akkor a gondozónő segítséget nyújt. Felöltözteti a gyermeket, miközben figyelembe veszi a hangulatához mért aktivitását. Az önállósodási törekvéseknek megfelelő időt biztosít. Az időjárásnak megfelelően felöltöztetett gyermeket leemeli a pólázóról, illetve felemeli a matracról, és a technikai dolgozó által előkészített fekhelyhez viszi. Lefekteti, betakarja, az alváshoz szükséges saját tárgyait odaadja, illetve a gyermek mellé helyezi. Megsimogatja a gyermeket, szép álmokat kíván neki.

Az alvás ideje alatt a gondozónő gondoskodik a gyermek felügyeletéről, biztosítja a nyugodt alvás feltételeit.

Befejezés

A gondozónő a gyermeket ébredés után a szobába viszi, levetkőzteti.

Levegőzés, játék a szabadban

A szabad levegő kedvező hatásainak felhasználása a gyermek – testi, lelki, értelmi, szociális és érzelmi – egészséges fejlődésének elősegítése érdekében. Megvalósítás a bölcsődei gyermekcsoport terasza, játszókertje.

Előkészítés

A levegőn való játék- illetve mozgáslehetőség feltételeinek megteremtése

Környezeti feltételek:

- szennyezettségtől mentes, tiszta levegő,
- megfelelő időjárás, hőmérséklet, szélmozgás, páratartalom, csapadék.

Lebonyolítás

A játszóudvarra – az időjárás és a tárgyi feltételek függvényében – a technikai dolgozó/gondozónő elhelyezi a megfelelő játékeszközöket.

A gondozónő előkészíti az időjárásnak, hőmérsékletnek megfelelő ruhadarabokat, és az öltöztetés helyére (szoba, átadó, stb.) viszi. A gondozónő a gyermekeket gondozási sorrend szerint felöltözteti / figyelemmel kíséri, segíti a gyermeket az önálló öltözködésben.

Öltözködés közben a gondozónő és a gyermek közt folyamatos interakció van. Amikor a gyermek elkészült az öltözködéssel, a gondozónő kikíséri a kertbe, ahol a játszó gyermekek felügyelete biztosított.

A gondozónő bekapcsolódik az udvari játéktevékenységbe, mindvégig felügyeletet biztosít, kielégíti az adódó egyéni szükségleteket, valamint felhasználja az alkalmat arra, hogy minél több, és színesebb élményhez, ismerethez jussanak a gyermekek.

Befejezés

A levegőzési idő leteltével a gyermekek gondozási sorrendben bemennek, és a gondozónő segítségével vetkőznek

5.2.3. Nevelés

A fejlődés, a csecsemő, kisgyermek pszichés fejlődésének kutatásai, az ezekkel kapcsolatos ismeretek, és a napjainkban gondozásba vett gyermekek kora hangsúly eltolódást eredményezett, megnőtt a nevelés jelentősége. A bölcsődei munkában tudatosítani kell a nevelés kisgyermekkorban adott sajátosságait annak érdekében, hogy az ellátás során megvalósuló nevelői eljárások valóban növelő, fejlesztő eredményt hozzanak, és ne okozhassanak kárt a még strukturálódás állapotában lévő kicsinyeknek.

Alkalmazás területei

Minden, a bölcsőde napi ellátása során megvalósuló, és az azt előkészítő tevékenység, és minden a gyermek számára érzékelhető módon megvalósuló interakciós helyzet a nevelés alkalmas helyzete.

Nevelő hatások lehetnek

1. Nem rendszeres hatások:

természeti (klíma, fizikai hatások)

társadalmi hatások (család, állam, lakóközösség stb..)

2. Tudományos értelemben vett nevelés:

céltudatos, tervszerű, folyamatos, tudatos. (alapvetően az a célja, hogy a személyiséget formálja, alakítsa)

a gondozónő céltudatos nevelői tevékenysége arra irányul, hogy a gyermek fejlődését, magatartását a felnőttkorban kívánatos tulajdonságok kibontakozásának irányába befolyásolja.

Nem tekinthető nevelésnek az, ha hatunk ugyan a gyerekre, de a pillanatnyi célunk nem a gyermek fejlődését szolgálja, hanem pl. saját nyugalmunkat (legyen a gyerek nyugton, maradjon csendben stb.).

Nem tekinthető nevelésnek, ha a felnőtt elvárásai, az alkalmazott módszer, a nyújtott információk meghaladják a gyermek befogadóképességét, nem nevelés még akkor sem, ha a gyermek teljesíti a felnőtt által kérteket.

A két utóbbi megoldás inkább idomítás, és nem nevelés. Több ártalommal jár, mint haszonnal (gyámoltalanság, önbizalomvesztés, frusztrált állapot, stb.)

A nevelés sokoldalú folyamat, mert egyszeri akcióval nem történik meg a nevelés. A nevelés fontos csatornái, különösen kisgyermekkorban a modellnyújtás, a „bemutató”, a nonverbális csatornák üzenete, az attitűdök átvétele interakciós helyzetek sokaságán át. Több fontos helyszín, személy vesz részt benne, és a gyermeket több oldalról éri „befolyásolás”.

A bölcsőde a legkisebbek számára biztosítja a gondozást-nevelést, a szülők távollétében és velük szorosan együttműködve. A nevelés a gyermek személyiségének tudatos, célszerű és tervszerű formálása.

A nevelés alapvető feladata megteremteni a fejlődés legoptimálisabb feltételeit. A nevelés másik fontos jellemzője, hogy „mozgósít.” A nevelői ráhatásokkal közvetlenül csak a gyermeki tevékenység befolyásolható, a pszichológia fejlődési törvényeinek figyelembe vételével. A nevelői hatások a gyermek önmozgásán, aktivitásán keresztül érvényesülnek, épülnek be a gyermek személyiségébe. Az önmozgás helyes irányításában, befolyásolásában mutatkozik meg a nevelés vezető szerepe a fejlődésében. A gyermekekkel kapcsolatos legkülönbözőbb tevékenységek befolyásolása, „irányítása” során a nevelői hatások érvényesítésében, a legszélesebb értelemben vett kommunikáció a közvetítő.

Tanulás:

Az egyed és környezet kölcsönhatásában jön létre. Mindenféle tapasztalatszerzés tanulás, minden olyan tevékenységet magába foglal, amely készségek fejlődését, a személyiség gazdagodását eredményezi. Lehet szándékos és önkéntelen (ez utóbbi jellemzi az első hat évet). Kisgyermekkorban szociális tanulásról beszélhetünk (interakciókban zajló modell, mintakövetés, utánzás, facilitálás, stb.)

Érés, tanulás kapcsolata:

Az idegrendszer érettsége feltétele annak, hogy a gyermek alkalmas legyen valamely új ismeret vagy gyakorlati tevékenység elsajátítására. Az agy szerkezetének változásával együtt alakul a gyermek reakcióképessége és aktivizálódása. Nem lehet a gyerekeknek bármikor, bármit és bárhol megtanítani. Az érés kisgyermekkorban alapvetően meghatározza a csecsemővel, kisgyermekkel való bánásmódot. Nem helyes erőltetni, meg kell várni a spontán alakulás kezdetét. Így megvédhető a gyermek számos fizikai, pszichikus károsodástól.

5.2.2.1. A nevelés specifikumai a bölcsődében

1. Nincs külön nevelés-fejlesztés.

A napi ellátás során megjelenő tevékenységek, és az ezekben adott interakciós / kommunikációs alkalmak adják a nevelés lehetőségének helyzetét (pl. gondozás, játék, mesélés, rajzolás stb.)

A felnőtt nevelő munkája beágyazódik a napi események sorába.

A nevelés diffúz: minden, ami a gyermeket körülvesz térben és időben, minden, ami körülötte zajlik, és számára, mint minta megjelenik, annak pedagógiai szempontból átgondoltnak kell lenni. (napirend, a dolgozók munkarendje, az épület, a berendezés, a belső tér kialakítása stb.)

2. Minden mögött, amire a nevelőnek kisgyermekkorban hatni kell, nagyon bonyolult idegrendszeri, szomatikus és pszichés változások állnak, amivel a nevelőnek számolni kell, és nem dolgozhat ezek ellenébe.

Folyamatosan követnie és értenie kell a gyermekben zajló fejlődés törvényszerűségeit, tendenciáit.

Érvényesíteni kell a nevelési alapelveket a kisgyermek nevelése során, melyek a fejlődési törvények érvényesülését biztosítják

A csecsemők, kisgyermekek pszichés funkciói éretlenek, differenciálatlanok, kompetenciái most kezdenek kibontakozni. A különböző pszichés funkciók, kompetenciák az idegrendszer fejlődésének megfelelő sorrendben aktivizálódnak, érnek meg. A kisgyermekben nagyon intenzív belső fejlődés zajlik, nagyon egyedi / egyéni ritmusban. Az első években, a gyermeknél egy bizonyos terület nevelés által való megsegítése során, ezeket a tényeket tudomásul kell venni a gondozónőnek. Meg kell várnia az érés jeleit az adott gyermeknél, és csak akkor lehet arra a dologra „megtanítani” őt. Nem elég az, hogy az adott területen látszik, hogy már képes valamit megtenni (Pl. nem vizes a pelenkája egyik étkezéstől a másikig, képes hosszabb ideig tartani a

vizeletet), arra is szükség van, hogy akarja is a felnőtt által felkínált feltételek szerint teljesíteni az elvárást.

3. A nevelés a bölcsődében a gyermek megfigyelésre épül

Minden gyermeke fejlődését követi a saját gondozónője, megfigyeli az alcsoportjába tartozó gyermekeket, és azt dokumentálja. Ebben kitér minden fejlődési területre. Ismeri a gyermek aktuális fejlettségi szintjét (pl. önellátásával kapcsolatos készségek, szokások terén, beszéd, mozgás, érzelmi, szociális stb. téren). Ez az alapja a gyermek egyéni módon megvalósuló nevelésének. A különböző fejlődési területeken érzékelhető szint alapján, annak megfelelően a nevelő megfogalmazza, hogy a következő hónapban mi az, aminek a fejlődését erőteljesebben támogatni kellene.

A megfigyeléssel a gondozónő önmagát, saját nevelői hatékonyságát is ellenőrzi).

4. Egyéni módon valósul meg a gyermek fejlődésének támogatása, nevelése: tekintettel arra, hogy minden gyermeknek saját belső fejlődési programja, fejlődési ritmusa van, hogy a még kialakulatlan vagy alakuló struktúrák, kompetenciák formálódásának ritmusa az adott gyermek, adott fejlődési területe szerint is más és más időben jelenik meg, ezért a gyermekek nem terhelhetők egy általános, mindenkinek szóló nevelői elvárás rendszerrel a gondozónő döntően a gyermek előző időben tapasztalt fejlettségi szintjéhez, tehát önmagához viszonyítja a gyermek előrehaladását, értékeli a megfigyelés adta információkat elméleti és empirikus tudása segítségével. Abszolút egyéni módon fogalmazza meg a gondozónő a gyermek nevelésének, fejlesztésének tervét, ami így a gyermek saját belső fejlődési programjához, tempójához, formálódó kompetenciáihoz igazodik.

5. A nevelés mindig az adott gyermek és gondozónője együttműködése, bensőséges interakciói során valósul meg. A nevelő mindig a gyermek aktivitására, együttműködésére épít: ez a legjobb garanciája annak, hogy a nevelő nem visz keresztül olyan elvárásokat, melyek messze meghaladják a gyermek adott fejlettségi szintjét. Ha ezt teszi, árthat a gyermeknek, testi és pszichés vonatkozásban egyaránt, azonnal vagy később megjelenő problémákat generálhat, érzékenyíthet fejlődési területeket, amelyek későbbi terhelések esetén sérülékenynek bizonyulhatnak.

6. A nevelés szuportív / támogató jellegű. A gondozás, a gyermek viselkedésének szabályozása során is, amikor alapvetően a felnőtt, a külső kulturális séma határozza meg a gyermek számára a tennivalót, még akkor is a gyermekkel szembeni gondozónői elvárás támogató jellegű, maximálisan a gyermek aktivitását, és együttműködését igényli, és a nevelő figyel a gyermek terhelhetőségére, kapacitására. A gondozáson kívüli kötetlen tevékenységek esetén –játék, rajz, gyurmázás, bábozás, mese, mondóka, ének – a gyermek aktivitása a domináló, a felnőtt a gyermek tevékenységébe oldja, ahhoz társítja a spontán érés folyamatait támogató és nevelői feladatait, ez is egyéni módon valósul meg.

7. A nevelés iránya: a gondozónő a különböző tevékenységek során, a gyermekkel való interakcióban tudatosan törekszik a spontán érés támogatására, a gyermek nevelésére a hagyományos területeken.

8. A nevelői ráhatás módja

Direkt nevelői eljárások: A gondozás, érzelem-, és viselkedésszabályozás az a terület, ahol direkt elvárásai vannak a nevelőnek. Adott, a kulturális értékek, normák szerint meghatározott ezek ideje, formája, módja. Ezek adott és kötött séma szerint valósulnak meg. Tekintettel arra, hogy minden elvárás a gyermek számára teljesítménykényszer, tekintettel arra, hogy még egy érlelődő / strukturálódó személyiségről van szó a gyermek vonatkozásában, a nevelési alapelvek betartása szükséges. Ezzel biztosítható, hogy lépésről lépésre – a gyermek teherbírásának, alakuló kompetenciájának megfelelően – terheli őt a felnőtt a betartandó, a társadalom által elvárt szokások, szabályok, normák megvalósításával.

Indirekt nevelő ráhatások: Bölcsődében a nevelés döntően indirekt módon valósul meg. A gondozás, viselkedés szabályozás során nagyon sok elvárás fogalmazódik meg a még éretlen gyermekkel szemben. Ennek ellensúlyozásaként vannak/ kellenek olyan területek, napi tevékenységek, ahol a gyermek a kezdeményező és szabadon cselekvő. Ilyenek a kötetlen tevékenységek: a játék, a gyurmázás, a rajzolás, a mesélés, a mondókázás, verselés, éneklés, a mozgás. Itt nem kell „valamit” a másik sémája szerint végrehajtania a gyermeknek, itt nincs vele szemben elvárás (pl. hogy mivel játsszon, mit rajzoljon stb.) Itt is van néhány elvárás, hogy mit nem csinálhat (pl. destruktív vagy öndestruktív dolgokat, minden mást szíve szerint alakít). Indirekt nevelői eljárás szükséges a gyermek által végzett kötetlen tevékenységek közben megvalósuló nevelés esetén.

Indirekt nevelő ráhatások még: a modell nyújtása, a feltételek kialakítása, a fizikai és időbeli környezet megszervezése, a szükséglet kielégítés jó minősége, az érzelmi és fizikai rendelkezésre állás a gyermek számára, a felnőttel való kapcsolat gyakorisága, állandósága, személyessége, a pszichés légkör a csoportban, az ösztönzések változatossága, a gyermek korának, befogadó képességének megfelelő és gazdag, de elégséges tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása. A fenti feltételekkel a gyermek motoros és kutató magatartásának teret, és ezek korlátozásainak kivédését biztosítani.

9. A nevelési eljárások során fontos a nevelési módszerek és eszközök, a nevelői stílus kisgyermekhez igazodó módon történő megválasztása és alkalmazása. Tekintettel kell lenni korára, képességeinek szintjére, személyiségére, állapotára stb.

10. A kisgyermekben adott aktivitásokra kell építeni a nevelés során. (Önmozgás, motiváció) Szükségletek, homeosztázis, drive, érzelem, vágy adja a viselkedés motivációs bázisát. A gyermeki tevékenység /tevékenykedés motivációs hátterét pszichés szükségletek, vágyak, törekvések motiválják.

ingeréhség: a gyermek a szenzoros rendszerének megfelelő mennyiséget igyekszik biztosítani környezetéből: hangok, tapintási ingerek, látványok stb.

aktivitásszükséglet: mely a belső homeosztázis, komfortérzés biztosítását, megfelelő izgalmi szint fenntartását adja.

kíváncsiság, explorációs szükséglet: a gyerek megpróbál a környezetéről egy differenciáltabb kognitív térképet kialakítani.

Kompetencia motívumok: erős igény a környezettel történő hatékony interakcióra.

Intrinzik motiváció: a gyermek cselekvésében rejlő belső késztetés az információfeldolgozásban. (Kezdetben, amikor a személyek intrinzik motiváltak, az okság észlelt helye belső. Ők azért foglalkoznak a tevékenységgel, mert az belsőleg jutalmazza őket, vagyis azért teszik, hogy kompetensnek és öndeterminálóknak érezzék magukat). A gyerek azért tevékenykedik, hogy egyre jobban megismerje és asszimilálja a környezetben megtapasztalható dolgokat, hogy az így beépített ismeret a környezettel való interakcióiban egyre hatékonyabbá tegye őt.

Az erős motiváltság (pl. felnőtt sokféle elvárásának való megfelelés) gátolja a több mozzanatra is kiterjedő tanulást. Hatékonyabban támogatja a tapasztalatszerzést, ha az nyugalmasabb időben történhet meg, ekkor tud a kevésbé sürgető dolgokra odafigyelni.

11. A nevelői munka alapvető jellemzője annak tervezettsége, tudatossága.

a.) A nevelés hosszabb időre előre tervezhető, a csoport egészére vonatkozó, de az egyes gyermeknek szóló tudatos elemei:

a csoportszoba, a fürdőszoba kialakítása az adott csoport életkorának megfelelően. Minden, a csoportba járó gyermek igényeinek/szükségletének feleljen meg.

a gyerekek korának megfelelő tevékenységek feltételeinek kialakítása (szobában és az udvaron).

A folyamatos napirend kialakítás, hogy elégséges és nyugodt idő jusson minden tevékenységre, amelyek a nevelés helyzetét kínálják.

A gyerekek korának, kapacitásának megfelelő tapasztalási lehetőségek biztosítása a szobában és a kertben. Ebben megjelennek az aktuális dolgok megtapasztalásának spontán lehetőségei is (pl. az évszakok, ünnepek, más alkalmak).

Előre tervezett időben megtörténik az egyes gyermek fejlődésének átgondolása, dokumentálása és értékelése. Ennek ismeretében az adott kisgyermekkel kapcsolatos nevelői tennivalók átgondolása a következő időszakra.

Előre tervezett időben kerül sor a beszélgető szülőcsoport megtartására, ahol a kisgyermeket nevelők – gondozónő és a szülők – megbeszélik a gyermekkel kapcsolatos aktuális dolgokat, egyeztetik nevelői tevékenységüket.

A gondozónők folyamatosan monitorozzák a csoportban zajló eseményeket és meghatározott időszakonként (pl. negyedévenként) átgondolják, hogy kell-e valamit változtatni (pl. a szoba berendezésén, a játékkészlet összetételén, a napirenden stb.), mert a gyerekek fejlődése már ezt szükségessé teszi.

b.) A nevelés egyéni bontású tervezése, a nevelői munka egyénre szabott tudatos kijelölése.

Az egyéni nevelés, a spontán fejlődés egyéni ritmusba történő támogatása alapját a nevelő megfigyelése adja. A megfigyelés, a gyermek testi-pszichés éretlensége miatt alapvető eszköz a gondozónők számára, más módon nem feltárhatók a gyermek különböző területeken mutatkozó elakadásai, haladása. A gondozónő a megfigyelések minden formáját használja munkája során.

A gondozónő saját gyermekeinek fejlődését nemcsak megfigyeli, hanem meghatározott időben dokumentálja is (fejlődési lap, hossz / súly, eseménynapló, fejlődési napló)

A naplóban (más dokumentumokban) rögzített adatokat értékeli. Az értékelés viszonyítási szempontjai (elméleti, empirikus tudás, a gyermek előző fejlettségi szintje, a gyermekkel kapcsolatos elmúlt történések stb.). A megfigyelés értékelése után az adott gyermek különböző fejlődési területeit érintő egyéni nevelői célkitűzések, törekvéseit rögzíti a gondozónő a fejlődési naplóban. A következő hónapban visszatér és megnézi, hogy sikerült-e fejlődést, változást hozni az érintett területen. A megfigyelt fejlődési területek: mozgás, beszéd, önállóság, az önellátás készségei, szokásai, társas kapcsolatok, kompetenciák, érzelmi, hangulati jellemzők, autonómia /önszabályozás, értelmi fejlődés.

Az ilyen módon megvalósuló egyéni nevelési /fejlesztési terv előnye:

Adekvát a kisgyermek segítése. A kisgyermek abban, és akkor kap nevelőjétől támogatás, amikor és amelyik területen arra szüksége van. Pozitív diszkriminációt jelent a gyermek számára, hisz az a gyermek kap több segítséget, támogatás a nevelőtől, aki valamilyen okból arra jobban rászorul. Egyenlő esélyt kap minden gyermek, hisz a gondozónő minden saját gyermekének fejlődését, minden hónapban – a gyermek születése napja körüli időben – átgondolja, így biztos, hogy senki nem kerül ki a látóteréből, időben felfigyelhet a nevelő a fejlődés tendenciáira.

Biztosított a gyermek egyéni fejlődési ritmusa szerinti nevelése, spontán érésének támogatása, hisz abszolút a saját fejlődési szintjének, ritmusának megfelelően tervezett módon valósul meg. Mindig egyedi viszonyítás és nem valami általános terv szerint, a gondozónő döntően önmagához viszonyítja a gyermek előrehaladását, értékeli elméleti és empirikus tudása segítségével. Abszolút egyéni módon fogalmazza meg a gondozónő a gyermek nevelésének, fejlesztésének tervét, ami a gyermek saját belső fejlődési programjához, tempójához igazodik

Önmagát is kontrollálja a nevelői, hisz ellenőrzi nevelői beavatkozásának eredményét, és ha kell más, jobb módszereket, megoldásokat keres a gyermek fejlődése érdekében.

5.2.3.2 Tevékenységek a bölcsődei napi ellátásban

A nevelés ezekre hatva tudja befolyásolni a gyermek fejlődését, biztosítani nevelését..

1. Kötött tevékenység gondozás

2. Kötetlen tevékenységek:

Játék,
Bábozás,
Rajzolás, festés, gyurmázás,
Mese, vers, mondókázás, éneklés,
Mozgás

3. A napi történések interakciós helyzetei.

A nevelés / spontán érés támogatására alkalmas minden tevékenységhez szükséges indirekt gondozónői beavatkozások.

1. A fizikai tér kialakítása, elrendezése, hogy elegendő tér legyen a különböző tevékenységekhez, ezzel konfliktusok egy köre megelőzhető. A tevékenységekhez szükséges eszközök mennyisége, minősége megfelelő, elérhetőségük biztosított legyen. Mindezek rendszeres monitorozása és szükség szerinti átrendezése, átformálása (a gyerekek fejlődésének, változó igényeinek, a külső körülményeknek megfelelően).

2. Bőséges, meg nem zavart, szét nem szabdalt idő biztosítása a tevékenységek végzésére.

3. A csoport jó pszichés légkörének megteremtése (a gondozónő érzelmi kiegyensúlyozottsága, a nap jól megszervezett rendje, nyugalma, a viselkedési szabályok léte, az érzelmek szabályozása stb.)

4. A gondozónő megfelelő bekapcsolódása a gyermek (ek) aktuális tevékenységébe. Adekvát és indirekt módon történik: nem veszi át a tevékenység irányítását.

5. A gyermekek tevékenységeihez szükséges változatos feltételeket nemcsak a csoportszobában, hanem ha arra lehetőség van, a szabad levegőn is biztosítja a gondozónő.

6. Az ellátás jó megszervezésével olyan rendezettséget, gördülékenységet biztosít, ami jó keretét, feltételét adja a gyermekek aktivitásának, tevékenységüknek, tapasztalatszerzésnek, fejlődésnek.

7. Biztosítja a szociális tanulás optimális feltételeit: jó modellek, jó szeretet kapcsolat a gondozónő és a gyermek között (ez facilitálja az utánzást), a gyermek számára jó, emberileg / morálisan szépen megvalósuló interakciós / kommunikációs minták biztosítása

Kötött tevékenység

Adott társadalmi szokásoknak megfelelő elvárás van a gyermekkel szemben. A tevékenység ideje, lefutásának módja, forgatókönyve adott.

Gondozás (a gyermek ellátása)

A gyermek tevékenysége

- együttműködő módon, meglévő készségei, kompetenciái szerint vesz részt közös tevékenységben.
- Növekvő ügyességének megfelelően a tevékenység egyre több részét veszi át a gondozónőtől.
- Önállóan elvégzi valamennyi gondozási műveletet

A gondozónő nevelői beavatkozása

- A gondozónő direkt eljárást alkalmaz, ő kezdeményez. A tevékenység ideje, lefutása kulturálisan meghatározott.
- Kezdetben a tevékenység minden részét ő végzi, majd fokozatosan, apró részletekben átadja azt a gyermeknek, ha már tudja és akarja csinálni.
- A felnőtt elvár és kívár.
- A gondozónő – a szakma szabályainak megfelelően - megfogalmazza elvárását, a gyermeket főként érzelmi alapon meggyőzi annak fontosságáról, a nevelési elveknek megfelelően begyakoroltatja a gyermekkel az adott műveletet.
- A gondozónő visszajelzést ad a szépen megvalósított részműveletekről, a gyermek tevékenységét pozitív nevelési eszközökkel támogatja, stimulálja

A fejlődésre gyakorolt hatása

- Közös együttműködés során kiépítik a különböző gondozási műveletek kivitelezését biztosító idegrendszeri struktúrákat. Kialakulnak az ezekhez szükséges készségek és szokások. (A személyiség külvilágra irányuló pszichés struktúrái)
- Én gazdagodás (nemcsak saját szükségletei, de azok kielégítése is az én-határokon belülre kerül).
- Nemi identitása fejlődik.
- A tevékenységek fokozatos átvétele során nő a gyermek önállósága, autonómiája, önértékelés, kompetenciájának megélése.
- Fokozatosan csökken a kiszolgáltatottsága, a felnőttől való függése

A nevelés területei

- *Értelmi nevelés:* a gondozónő bőséges, az adott gondozási művelettel kapcsolatos információval látja el a gyermeket, ezek a tartalmak beépülnek, s a belső szabályozás részévé válnak.
- *Erkölcsei nevelés:* a gyermek képes a kulturálisan helyes, értékes magatartás megvalósítására az önellátás terén, feladatát kompetensen, felelősen végzi – a nevelő elvárásának, igényességének megfelelően.
- Képes annak a munkának, tevékenységnek az elvégzésére, amit korábban a gondozónő végzett helyette.
- A közösen igényesen végzett gondozási feladatok nyomán a gyermek maga is képes igényesen, esztétikusan megvalósítani e feladatait.
- Kibontakozik a testi nevelés, egészség védelme érdekében fontos viselkedés.

Kötetlen tevékenységek

Ezek során nincs teljesítmény elvárás (kényszer), a gyermek szabadon dönt, tevékenykedik, minimális kötöttségnek kell csupán megfelelnie.

Játék (a gyermek saját nyelve)

A gyermek tevékenysége

- Ő kezdeményez, ő dönti el, hogy mivel, mit játszik.

- Ő dönti el, hogy adott játék tevékenységen belül mit csinál, milyen dolgokat valósít meg.
- Az ő akarata, hogy kivel osztja meg akcióját.
- Ő dönti el, hogy meddig csinálja az adott tevékenységet és mikor vált át másik tevékenységre
- Explorál, cselekvéses módon ismereteket szerez, összefüggéseket ért meg, ezeket pontosítja begyakorolja. Ezek átfogják a fizikai és szociális teret, valamint saját intrapszichés valóságát is.

A gondozónő nevelői beavatkozásai

Indirekt eljárások dominálnak:

- A gondozónő bekapcsolódása az adott gyermek(ek) játékába. Ebben is az indirektivitás érvényesül: a felnőtt nem veszi át a tevékenység irányítását a gyermektől, csak beépíti abba a kínálkozó aktuális nevelői feladatait, a spontán fejlődést támogató stimulusokat.
- A gondozónő reflektál a gyermek játékában megjelenő legkülönbébb ismeretekre, összefüggésekre, absztrakt/ fogalmi szinten megnevesíti mindazt, amit a gyermek cselekvéses úton megjelenít, megtapasztal.
- Visszajelzi a gyermek érzelmeit, a játék kapcsán megnyilvánuló ügyességeit..
- A gyermek játékához illeszkedően társít a tevékenységnek, hangulatnak megfelelő ismerteket (vers, mondóka, ének, beszélgetés stb.)

Direkt beavatkozásai alapvetően szabályozó jellegűek:

- érvényt szerez a fizikai és szociális térben szükséges viselkedési szabályoknak;
- szükség esetén kezeli a frusztrációs, konfliktusos helyzeteket, az érzelmek szabályozását segít.

A fejlődésre gyakorolt hatása

- A kognitív terület: érzékszervek fejlődése, eltérő csatornák váltása, az észlelés (pl. konstanciák alakulása), figyelem, emlékezet, gondolkodás / probléma megoldások, gondolkodási stratégiák, kreativitás, képzelet fejlődése, integrációja. Asszimilálja a játék során szerzett információkat, kognitív struktúráját, sémáit fejleszti (akkomodáció).
- Szociális kompetenciák kibontakozása, társas helyzetek kezelésére. Szerepek viselkedési sémáinak rögzítése
- Fejlődik a nagymozgás, finommotorika és integrálódik a szenzoros területekkel.
- A játékban a gondozónő által behozott, odaillő versek, ének, mondóka és beszélgetés, a társakkal való kommunikáció fejleszti az anyanyelvet.
- Énfejlődését segíti a saját képességeiről szerzett tapasztalat, a gondozónő rá vonatkozó visszajelzései. Játéka során kiélheti az én-t feszítő élményeket, érzéseket.
- Érzelmi fejlődését és érzellem szabályozását segíti, EQ-ját növeli a gondozónőnek a gyermek érzelmeiről szóló visszacsatolásai, a játék során a gyermek érzelmeket élhet át, empátiája fejlődik (bele helyezkedve más szerepébe).

- Képesse válik az önszabályozásra (minden értelmi, akarati, mozgásos, szociális kompetenciáját mozgásba hozni a játék során).
- Integrálódik a fizikai szociális térbe, ezekben egyre kompetensebben mozog.

A nevelés lehetőségei

- Értelmi téren a gondozónő visszajelzi, megerősíti, kiegészíti a gyermek által végzett tevékenységben megjelenő információkat, összefüggéseket. Segíti a fogalmi gondolkodást, a kognitív rendszer gazdagodását.
- A gyermek játéka során megtanul alkotó, hasznos tevékenységet végezni, segít a tevékenység végén a rend kialakításában.
- A cselekvés, az aktivitás, a mozgás (a szabadban és bent) szolgálja a testi fejlődést, egészségét.
- A gondozónő visszatükrözi és segíti a játéktevékenységben és annak kontextusában az esztétikum megvalósulását, megjelenését
- Erkölcsi téren a direkt szabályozás nyomán kialakulnak a fizikai és szociális térben elvárt, értékek, normák szerinti viselkedési formák, sémák.

Mesélés, vers, mondóka, ének (művészeti alkotások közvetítése)

A gyermek tevékenysége

- Játszik, mozog, végzi az általa éppen kiválasztott tevékenységet.
- A gyermek a hallott vers, mondóka, ének ismétlésre kérheti a gondozónőt. A gyermek maga is mondja a gondozónővel együtt.
- A gyermek képeskönyvet választ, nézegeti.
- Ő szabja meg, hogy meddig érdekli ez a tevékenység.

A gondozónő nevelői beavatkozásai

Indirekt nevelői beavatkozások:

- A gondozó a tevékenységét végző gyermeknek – a tevékenységét nem megszakítva – mond egy a tevékenységhez, hangulathoz, a kontextushoz igazodó verset, mondókát vagy éneket. A gondozónő az, aki kezdeményezi a mondókát stb., de nem az a célja, hogy ezzel a gyermek addigi tevékenységét abba hagyja, annak menetét a továbbiakban ő szabja meg, hanem az, hogy a gyermek tevékenysége gazdagabb legyen ezekkel a művészeti hatásokkal, illetve ezekkel mintegy kitágítja a nevelési lehetőségek körét.
- Ezek a művészeti alkotások mindig a gyermekhez igazodók, és művészileg értékesek legyenek.
- A gondozónő sokszor elismételheti ezeket, de a cél nem ezek direkt „tanítása”
- A gondozónő beszélget a gyermekkel a mesekönyvben, a képen látható dolgokról, de mesélhet spontán a gyermek ilyen igénye szerint.

A fejlődésre gyakorolt hatása

- Kognitív rendszert fejleszt: fogalmak, információk felvétele (természetről, szokásokról, hiedelmekről stb.) , emlékezet / a verbális

memória, a képzetek és a képzelet gyarapodása, a figyelem fejlődése. Különböző csatornák váltása (akusztikus, verbális, vizuális).

- Segíti a fantázia és realitás szétválasztását (kettős tudat).
- Fokozott, pozitív érzések átélését segítik, az érzelmi kapcsolatokat elmélyítik, az intimitás, az érzelmi biztonság megélését segítik. Jó hangulatot, légkört hoznak létre. Oldott, befogadó és fogékony lesz a gyermek ezek által minden iránt.
- Segítik a mozgásfejlődést (pl. bizonyos mondókák, énekek).
- Az éneklés az egyik legfontosabb finommotorika, a gondozónő utánózva komplex kreatív teljesítményre képes, a másikkal való együtt éneklés komoly szinkron teljesítmény, a szociális kompetencia fontos feltétele.
- A mesélés, a magyar ének, és népi mondóka segíti az anyanyelvi kompetenciák kialakulását.
- Az identitás alakulását gazdagítják.
- Szocializálják a gyermeket, fontos érték, kultúra átadó szerepük van.

A nevelés lehetőségei

- Értelmi téren ezek a gondozónő által közvetített, és a gyermek tevékenységébe belesimuló művészeti alkotások segítik: az anyanyelv megtanulását, a nyelvi kifejezőkészség gazdagodását, az anyanyelv jellemzőinek elsajátítását, a világ fogalmi reprezentációjának kiépítését.

Segítik az én kifejezési lehetőségét, kiteljesedését a művészeti alkotásokkal.

Esztétikai élmények befogadásának, élvezetének és reprodukálásának, produkálásának igénye alakul ki a gyermeknél. Megismerteti, megszereteti a művészeti alkotásokat a gyermekkel. Az átélés, a katarzis élményének átélését teszi lehetővé.

- A mesék idővel az esztétikai kategóriáktól átvezetik a gyermeket a morális kategóriákhoz.

Rajz, festés, gyurmázás / formázás (vizuális tevékenységek)

A gyermek tevékenysége

- Szabadon dönt, hogy szeretne-e rajzolni, festeni vagy gyurmázni.
- Saját elképzelése és ügyessége szerint alkot. Azt készíti, amit szeretne, és amit e téren meglévő, lassan kibontakozó kompetenciái lehetővé tesznek számára.

Ezen tevékenységek kapcsán megjelenő elvárások esetleges és fölösleges kudarcélményt jelenthetnek számára, hisz ehhez a tevékenységhez szükséges kompetenciái. Épp csak bontakoznak és évek múlva lesz rájuk szükség. Addig kár ellenállást kialakítani e tevékenységekkel szemben.

A gondozónő nevelői beavatkozása

A gondozónőnek nincs direkt elvárása a tekintetben, hogy a gyermek mit rajzoljon, mit formázzon.

Indirekt módon:

- e tevékenységek lehetőségét teremti meg. Az e tevékenységekhez szükséges eszközök a gyermek számára részben elérhetők, részben láthatók és elkérhetők.

- az e tevékenységhez szükséges eszközök segítsék a gyermek próbálkozásait (pracli festék, marok zsírkréta, jó méretű színesek, nagyméretű papír),
- a gyermek tevékenységét segíti beszélgetéssel, bátorítással, pozitív nevelési eszközök alkalmazásával.
- a tevékenységhez illeszkedő versek, mondókák, énekek közlésével gazdagítja a tevékenységet.

A gondozónő indirekt beavatkozásai szabályozó jellegűek:

- kijelöli az alkotó tevékenység helyét,
- a tevékenységgel összefüggő viselkedés szabályokat elvárja.
- az adódó konfliktusok kezelésének megfelelő módon való rendeződését biztosítja.

A fejlődésre gyakorolt hatása

- E tevékenységek, a rajzolás, festés eszközeinek használata, és az ahhoz szükséges kompetenciák csak évek múlva lesznek fontosak. Most az ismerkedés, az eszközök használatának gyakorlása a fontos, a kíváncsiság, az érdeklődés és aktivitás megtartása e tevékenységek iránt
 - E tevékenységek közben fejlődik ügyesedik a kéz (izmok, csontosodás) a finommotorika, az érzékelés, észlelés: tapintás, forma, tér, szín, méret, alak stb.. Integrálódik a kéz, szem, a szenzoros és motoros terület. Az eszközök használata fokozatosan alakul, differenciálódik.
 - Idővel e tevékenység az önkifejezés eszköze lesz, alkalmassá válik arra, hogy általa a gyermek kifejezze gondolatait, feszültségeit, vágyait.
- Ha nem éri kudarc e tevékenység végzésével kapcsolatban, ha alkotását megbecsülik, ha fontos másoknak is, amit alkotott, az növeli önbizalmát, önértékelését.

A nevelés lehetőségei

- A gondozónő visszajelzi a tevékenység során megjelenő ismereteket, megerősíti azokat. Pl. milyen színt használ, milyen alakzatot rajzolt, mekkora és milyen formát alakított ki a gyurmából stb. Az alkotás közbeni beszélgetés, ének, mondóka, vers sok lehetőséget kínál ismeretek nyújtására.
- Alkotó, értékes tevékenységet végez a gyermek.
- Ezeknek az alkotásoknak is van, és idővel egyre kifejezettebbé válik az esztétikuma.
- Megtanulja és betartja az e tevékenységek végzésével kapcsolatban elvárt helyes viselkedést.

Bábozás

A gyermek tevékenysége

- ő dönti el, hogy szeretné e ezt a tevékenységet,
- ő választ, oszt a felnőttnek is, ő határozza meg a vele való történet menetét,
- ő dönt arról is, hogy meddig érdekli.

A gondozónő nevelői beavatkozása

- indirekt módon társként van jelen a tevékenységben, a bábót, az esetleg szükséges instrukciókat a gyermektől kéri (ezzel kivédhető, hogy fölösleges félelmeket mobilizáljon),
- direkt beavatkozása alapvetően csak a báb használatának megmutatására szorítkozik.

A fejlődésre gyakorolt hatása

- érzelmeket mozgat meg, segíti a gyermeket esetleges elakadásai, nehézségei megoldásában, feszültségei kiélésében,
- segíti a spontán figyelem fejlődését,
- összetett tevékenység integrálja a mozgást, vizualitást, kommunikációt a kapcsolatok, helyzetek kezelésével,
- másikkal való tevékenység során gyakorolja szociális kompetenciákat.
- a figurává „átváltozás” segíti az én határok megélését, az empátiát,
- fejleszti a képzeletet, a mintha terét teremti meg.

A nevelés lehetőségei

- értelmi téren: az érdeklődés által kialakul benne a tudatos figyelem. Fejleszti a képzeletet, a verbális kifejező készséget.
- a bábozás adta átélés folyamán bizonyos erkölcsi értékek alakulnak ki, melyek a verbálisan közvetített értékeknél kényszerítőbb erővel hatnak,
- esztétikai téren a szép, a jó szeretetére, a művészet megértésére nevel, fejleszti az ízlést

Mozgás

A gyermek tevékenysége

Saját igénye, fejlettsége, hangulata szerint különböző mozgásokat végez: nagy és finommozgást egyaránt. Ez kapcsolódhat más tevékenységekhez is. A mozgás fejlődésében saját belső program, saját aktivitása viszi sikerre a gyermeket.

A gondozónő nevelői beavatkozásai

Alapvetően indirekt módon, a feltételek megteremtésével támogatja a mozgást. Fontos a szabad levegőn való mozgás lehetőségét biztosítani (ez a helyszín a szabad, intenzívebb mozgáson túl sokféle ismeret, élmény meg tapasztalására nyújt lehetőséget).

Nem kell elmagyarázni a gyermeknek a mozgás kapcsán, hogy mit, miért és hogyan kell kikísérleteznie, és elvégeznie. Alapvetően szabadságot kellene adni, alternatívákat teremteni a mozgáshoz, tudjon választani és gyakorolni a képességeinek megfelelő nehézségű mozgásformát. Ezt ő maga fogja egyre nehezebb feltételek végrehathatóvá tenni. Hagyjuk próbálkozni, rakjuk körül mozgásos tapasztalási lehetőségekkel. Pl. szem-kéz-láb koordináció: alakzatok követése; tér irányok szerinti mozgás, mozgás, és leállítása, tártávolság, mélység észlelés, -egyensúlyozás, stb. Direkt beavatkozásai alapvetően szabályozó jellegűek és a gyermek biztonságát szolgálják.

A fejlődésre gyakorolt hatása

- a mozgás segíti az én határok kiépítését, a testérzet kialakulását, idegrendszeri struktúrák építését,
- mozgások sikeressége táplálja az önbizalmat, az első önindította mozgások következtében létrejött változás ébreszti a kompetencia érzését (hatni tud, befolyásolt valamit);
- a mozgás indukálja a beszédfejlődést, a mozgásba ágyazódik kezdetben a gyermek minden pszichés, kognitív funkciója,
- a mozgás fejlődése növeli a gyermek önállóságát, tapasztalati lehetőségeit kitágítja.

Interakciós helyzetek

A gyermek

- A gyermek részese, tanúja a látóterében zajló minden interakciónak, ezek minden elemét követi, figyeli.
- A gyermek, mint mintát követheti, másolhatja ezeket, beépíti személyiségébe, viselkedés repertoárjába.

A nevelő

- Tudatosan figyel saját (gondozónő társával, szülővel, a bölcsőde más dolgozóival, a csoportban lévő gyerekekkel való) interakcióira, kommunikációjára, kapcsolatkezelésének kulturáltságára, hitelességére, értékes módon való megjelenítésére.
- Törekszik a csoportban a gyerekek között zajló interakciós, kommunikációs helyzetek, kapcsolatkezelés értékes megformálására.

A fejlődésre gyakorolt hatása

- Az interakciós helyzetek, az emberi kapcsolatok hatékony kezelésének elsajátítását segíti a jó minta. Fejleszti a kommunikációt.
- Segíti attitűdök átvételét, a szocializációs folyamatot.

A nevelés lehetőségei

A társas helyzetben értékes, szépen megformált emberi viselkedés, magatartás kialakulását segíti, ezzel hozzájárul

- a másikkal való együttműködés, a beilleszkedés sikeréhez,
- a lelki egészséghez,
- az emberi hatékonysághoz.

5.2.4. Élelmezés

A bölcsődékben a korosztály sajátosságaiból adódóan a korszerű táplálkozás, a diétás étkezés megfelelő biztosítása csak a helyben kialakított főzőkonyha működtetésével valósítható meg maradéktalanul. Egy éven aluli gyermekek részére az ételek elkészítése külön tejkonyhában kell, hogy történjen. A bölcsődében napi négyszeri étkezést kell biztosítani a gyermekek részére.

A főzőkonyhán, ha a felnőttek számára is készítenek ételeket, azt csak a gyermekekétől teljesen elkülönítve, külön anyagkiszabattal, és külön edényzetben lehet megvalósítani.

Az ételmezési szolgáltatás tartalma

Feladatát a technológiai folyamatok sorrendjében látja el: a nyersanyagok beszerzését, átvételét, raktározását, előkészítését, főzését, az ételek készen tartását, adagolását, szállítását végigkíséri az a tevékenység, mely az ételminőségbiztonság megteremtésére, megtartására és javítására irányul. A bölcsődei étkeztetés a jogszabályi előírásoknak megfelelő energia- és tápanyag-összetételű étkezést biztosít az ellátottak számára.

A gyermekek a hét öt napján, napi négyszeri étkezés (reggeli, tízórai, ebéd, uzsonna) keretén belül, a teljes napi energia-bevitel 75%-át kapják. A felnőttek napi egyszeri meleg étkezést biztosít a konyha, mely a teljes napi energia-bevitel 35%-át teszi ki.

Az ellátottak körének speciális táplálkozási igényei miatt, ajánlatos saját főzőkonyhát üzemeltetni. A vegetáriánus táplálkozási irányzatok közül ebben az életkorban a szemi-vegetáriánus forma fogadható el, megfelelő szakmai (dietetikus) irányítás mellett. Ovo- lakto-, lakto-, ovovegetáriánus, szigorú vegán és makrobiotikus formák alkalmazása ebben a korcsoportban szigorúan tilos. Alapellátás keretén belül a speciális táplálkozási igényű gyermekek ellátása is biztosítható a szakmai előírások szigorú betartásával.

Sorsz.	A tevékenység lépései	A tevékenység alpontjai	Előírások
	Étlaptervezés	Az ételmezési üzem munkaterve. A jogszabályi előírásnak megfelelően korcsoportonként külön készül, az étlaptervezési szempontok figyelembe vételével. Az étlapot team munkában az ételmezésvezető, a bölcsődevezető, és a bölcsődeorvos készítik el.	
	Árurendelés	Az étlap és a tervezett létszám alapján az ételkészítéshez szükséges nyersanyagok megrendelése a szállítóktól.	
	Áruátvétel	A megrendelt áru minőségi, mennyiségi és értekbeli átvétele a szállítótól a számla vagy a szállítólevél alapján.	
	Raktározás	Az áruk szakosított tárolása a felhasználásig.	
	Kivételezés	A kiszabattal alapján a tárgynapra szükséges áruk, nyersanyagok	

Sorsz.	A tevékenység lépései	A tevékenység alpontjai	Előírások
		kivétele a raktárakból	
	Előkészítés	A nyersanyagok főzésre történő előkészítése, a nyersanyagra adekvát előkészítő helyiségben.	
	Ételkészítés	Az előkészített nyersanyagokból történő ételkészítés, amely a főzőkonyhában történik.	
	Tálalás	Az ételminta-vételezés után, az elkészült étel tálalása a létszámadatoknak és az adagolási útmutatónak megfelelően.	
	Mosogatás	A konyhai (fekete) és a tálaló (fehér) edényzet, eszközök, elmosogatása a konyhai tevékenység befejezése után.	
	Takarítás	A konyhai műszak közben és a konyhai tevékenység befejezése után a felületek, gépek, berendezések, padozat takarítása az útmutatónak megfelelően.	
	Ételhulladék kezelés	A konyhai tevékenység végzése alatt keletkezett ételhulladék és a tálalásból visszamaradt ételmaradékok kezelése az Ételhulladék-kezelési szabályzat szerint történik.	
	Bizonylatolás	Számlák bevételezése, kiszabatkészítése, létszámadatok nyilvántartása, napi zárás, havi zárás, éves zárás, felhasználások nyilvántartása, leltározás, selejtezés.	

Ételallergiás, diétás gyermekek ellátása esetén
diétás étkezés biztosítása (csak szakorvosi igazolással),
dietetikus bevonásával,
vegetáriánus étkezés nem biztosítható a gyermekek fejlődése
védelmében, csak szemivegetáriánus étkezés.

5.2.5. A bölcsődés gyermek óvodába való átlépésének megsegítése

A bölcsődei ellátásból az óvodai ellátásba kerülés komoly váltás a család, de leginkább a gyermek számára. Miközben a bölcsődei tapasztalatok segítik a gyermeket, az óvodai ellátáshoz való alkalmazkodásnak lehetnek nehézségei.

- Új fizikai környezet,
- más elvárások, bizonyos szempontból más szokások,
- a bölcsődei csoporthoz képest lényegesen nagyobb szociális sűrűség,
- az ellátó személyek mások,
- elveszíti a gyermek korábbi bölcsődében kiépült kötéseit, kapcsolatait.

Mindezek megterhelhetik a gyermeket, ennek kivédésére szüksége van segítségre, hogy a beilleszkedés, adaptáció sikeresebben valósuljon meg. A gyermek megsegítése áttételesen a felnőtteken keresztül valósulhat meg, többféle módon, formában segítik, könnyebbé teszik a gyermek számára az átlépést az óvodai életbe. Ennek keretében gondoskodnak arról, hogy a bölcsődei kapcsolatok, kötődések megszakadása ne okozzon traumát a gyermeknek, ezek lélektanilag szépen záruljanak le.

A fejlődés leggyakoribb jellemzői a bölcsődés kor végére

- nagyon sok területen önálló a gyermek: egyedül étkezik, öltözködik, tisztálkodik, legfeljebb apró segítséget igényel,
- már nemcsak a szoros felnőtt-gyermek kapcsolatban érzi magát biztonságban, hanem szívesen játszik társaival is,
- jól tájékozódik környezetében, ismeri a napi eseményeket, a csoportban kialakított szokásokat, szabályokat, az ezekhez való alkalmazkodás nem jelent nehézséget számára,
- környezete iránt nyitott, érdeklődik minden, szívesen vesz részt új tevékenységekben,
- gazdag szókincse van, elsősorban beszéd útján tart kapcsolatot felnőttel, gyermekkel,
- a gyermekek többsége szobatiszta.

Az eljárás egyes lépéseinek megválasztása függ a téri, idői és személyi feltételektől. Ugyanakkor törekedni kell arra, hogy a lehető legtöbb segítő lépést iktassák be a felnőttek a gyermek megsegítése érdekében.

1. A bölcsődében, minden csoportban közösen tisztázzák (szülő, bölcsődevezető, gondozónő, óvoda), hogy ki megy óvodába, és hogy ki melyik óvodába kerül.
2. A gondozónő átsétál óvodába készülő gyermekeivel az általa kiválasztott óvodába, hogy ismerkedjenek az új hellyel.
3. Az óvónő is meglátogatja a bölcsődében a leendő óvódásokat.
4. Az utolsó szülőcsoportos beszélgetés témája a bölcsődében az óvodába való átlépés. Ennek milyen lehetséges nehézségei

lehetnek? Melyek az átállást megkönnyítő lépések, feladatok? A szülőkben ezzel kapcsolatban milyen félelmek, érzések, aggodalmak vannak? (Ha a szülő rossz érzései kimondhatók, már nem terheli meg az óvodába való átlépés folyamatát. Amennyiben arra mód van az óvónő is elmegy erre az utolsó szülőcsoportos beszélgetésre.

5. A szülő is otthon beszélget az óvodáról gyermekének, ha módjukban áll, el is látogatnak oda.
6. Az utolsó bölcsődében töltött napon a gyerekek és szüleik a csoportban együtt töltik a napot a gondozónővel: játszanak, beszélgetnek, régi képeket nézegetnek, felidéznek régi emlékeket. A gyermekek számára tarisznyát, vagy valami emléket készítenek, melyben egy közös fotó is található. Lehetőség van bensőséges, személyes búcsút venni a gondozónőtől, és ezzel lélektanilag szépen lezárni a kapcsolatokat.
7. Ha a gondozónőnek módjában áll, akkor elkíséri ő is a gyermeket a szülővel együtt az óvodába.
8. A gondozónő, ha módjában áll, meglátogatja a már az óvodába járó volt bölcsődés gyermekét, illetve tájékozik arról, hogy sikerült beilleszkednie
9. A már óvodába járó gyerek szülei (legtöbbször ezt igénylik) egy szülőcsoportos beszélgetésre visszajönnek a bölcsődébe, megosztani tapasztalataikat.
10. A már óvodás gyerekek eljönnek a bölcsődébe meglátogatni régi helyüket, gondozónőjüket.

5.2.6. Segítő munka a bölcsődei ellátásban

1. A bölcsődei segítő munka alapvetően az oda járó kisgyermek szüleinek szól. Ők a védőnőtől, gyermekorvostól a testi fejlődéssel, táplálással kapcsolatos gondok során vagy betegség esetén kapnak segítséget. Ugyanakkor a gyermek nevelése, fejlődése során jelentkező problémák miatt gyakran érzik elégtelennek magukat szülői szerepükben. A szülők döntő többsége a bölcsődei szakemberektől szeretne segítséget, tanácsot kapni gyermeke fejlődésével, szocializálásával, nevelésével kapcsolatos bizonytalanságaik oldására.

A bölcsőde is érzi, hogy a kisgyermekes szülőnek segíteni kell. A szülőkkel való foglalkozás korábban nem képezte részét a bölcsődei ellátásnak. A szolgáltatás bevezetését indokolja, hogy

- amikor bölcsődébe kerül egy kisgyermek, két rendszer - a család és a bölcsőde - kapcsolódik egymáshoz. A két helyszín ugyanazt a kisgyermeket látja el, ugyanabban az életszakaszban. Mindkettő csak akkor végzi hatékonyan a dolgát - a gyermek megfelelő testi-lelki fejlesztését -, ha kellő érzékenységgel összehangolják ilyen jellegű tevékenységüket.

- Amíg a bölcsődében van a gyermek, az ott dolgozó szakemberek is felelősek fejlődéséért. A gyermek optimális fejlődésének, nevelésének biztosítása több szereplős feladat, és a szülő kitüntetett társ ebben a munkában. Ha a szülő bizonytalan, ha szülői szerepében nem működik megfelelően, akkor gond lesz a gyermekével is. A gondozónőnek nehézséget okozhat ilyen esetben a gyermek viselkedése és nevelő / fejlesztő munkája is nehézségekbe ütközik. A bölcsődei szakemberek munkája akkor eredményes, és hatékony, ha a szülő is elég jól látja el tennivalóit e téren.
 - A bölcsőde, mint gyermekvédelmi-gyermekjóléti intézmény kiemelten felelős a gyermekek zavartalan fejlődéséért, és mindent meg kell tennie azért, hogy kiszűrjék, kivédjék a gyermekeket károsító eseményeket, hatásokat. Ha a család vagy a szülő „működésében” zavar, feszültség tapasztalható, az árt a kisgyermeknek. Akkor segítjük igazán a gondjainkra bízott kisgyermeket, akkor tehetünk érte legtöbbet, ha segítjük szüleiket szülőségükben!
2. A bölcsődei segítő munka másik aspektusa, iránya az, hogy a szülő – a tőle jövő, gyermekére, a családi működésre stb. vonatkozó - információval segíti a gondozónő munkáját (a gyermekkel kapcsolatos teendők optimális definiálását, nevelő-gondozó feladatának megvalósítását).

I. A gyermek bölcsődébe kerülése

során az első beszélgetés, a bölcsődekóstolgotó, a családlátogatás, a fokozatos anyás beszoktatás, jó alkalmak egy teherbíró, őszinte kapcsolat kiépítésére. Alapvetően a gondozónő feladata e kapcsolat megfelelő minőségének kialakítása és karbantartása!

II. Az ellátásba kerülés után

A kapcsolattartás írásos formái

- a.) **az üzenő füzet:** ebben kölcsönösen és írásban tájékoztatják egymást szülő és gondozónő a gyermekkel kapcsolatos megélt tapasztalatokról, a gyermek fejlődésében érzékelhető változásokról (fejlődés vagy elakadás, közös tennivaló stb.)
- b.) írásos anyagok az átadóban, a **faliújságon:** egy-egy, a gyermekek fejlődésével, nevelésével kapcsolatos új információk, ismeretek ilyen indirekt módon történő megosztása is segítheti a szülőt.

A kapcsolat személyes formái

a.) Napi átadás / átvétele

- a szülő és a gondozónő kölcsönösen tájékoztatják a másik felet annak az időnek a legfontosabb történéseiről, melyen a másik fél nem volt jelen (mi történt otthon vagy a hétvégén, mi történt a bölcsődében napközben). Különösen fontosak ezek az információk a gyermek napi ellátásában,

hiszen az ekkor kapott információk alapján érthető a gyermek viselkedése, ezek segítségével tud mindkét fél adekvátan közeledni a gyermekhez.

- az élmények ilyen megosztása érzelmileg közelebb hozza a szülőt, gondozónőt, kisgyermeket, és jótékonyan hat kapcsolatuk minőségére, elmélyíti azt.

- Ezek rövid idejű, nem túl mély, de sok fontos aktuális információt hordozó beszélgetések. Fontos a beszélgetés stílusa. Személyes, de ne bizalmaskodó legyen, konkrét, tiszta és pontos információk legyenek, ne legyen sértő / bántó a másik fél számára.

b.) Személyes, négy szemközt megbeszélések:

- vannak olyan dolgok, amelyek nem tartoznak – esetleg éppen jelen lévő másik szülőre, személyre –, de a gyermek kapcsán, az ő érdekében ezeket meg kell beszélni a szülővel,

- ilyen intimebb beszélgetésre megfelelő időt, helyet kell találni a gondozónőnek, ahol mások zavarása nélkül tudnak beszélgetni a szülővel (lehet a bölcsődében vagy ismételt családlátogatás során).

- Jó, ha a vezető vagy társ gondozónő is jelen van a beszélgetésen.

- A beszélgetés során a gondozónőnek vigyáznia kell arra, hogy az segítő, támogató legyen (használja a kapcsolat hatékony kezelését szolgáló kommunikációs technikákat: empátiás visszatükrözés, én – közlés stb.) A szülő érezze a segítő szándékot

c.) Rendezvények a bölcsődében:

- Személyes, csoportos formája a két rendszer kapcsolatának, a kapcsolati háló kibővíthet a szélesebb család tagjaival is.
- Valamely érzelmileg felfokozott időszakhoz kötődő együttlét, közös élmény.

d.) Beszélgető szülőcsoport

Fiatal, kisgyermekes szülők többsége nukleáris családban él. Nincs a közelben a kiterjedt család, ahol egy tapasztaltabb nő segíthetné gyermekükkel kapcsolatos gondjaik megoldásában. Szeretne a szülő segítséget, tanácsot kapni gyermeke fejlődésével, szocializálásával, nevelésével kapcsolatos bizonytalanságai oldására. A szülőcsoportoknak, a szülőkkel való „beszélgetéseknek” az a célja, hogy megerősödjön a szülők szülői kompetenciája. Legyen egy hely (szülők csoportja), ahol nyíltan és őszintén lehet beszélni a gyermeknevelés során megélt elakadásokról, gondokról, az ezek nyomán keletkező interperszonális - kapcsolati és belső (intrapszichés) konfliktusokról. A rossz érzések ventilálhatnak, a terhek megoszthatók a hasonló helyzetben lévőkkel, és közösen kielégítő megoldásokat lehet találni.

Fontos, hogy az anyák, apák egyre inkább érezzék jól magukat szülői szerepükben. Ennek hatása jótékonyan jelenik majd meg a gyermek viselkedésében, fejlődésében, sikeresebb lesz a gondozónő munkája, és a bölcsőde - család kapcsolata is „átmelegedik”.

A folyamat leírás célja, hogy:

1. tudatosuljon, hogy a bölcsődei szakdolgozóknak a gyermekek ellátás mellett a felnőttekkel, a szülőkkel is van feladata. Jól érzékelhető az igény, szükséglet, hogy a bölcsődék nyitottabbak legyenek a szülők, családok irányába. A korábbi, zárt intézményi működési módot lazítani, nyitni kell. Ezt kívánja a gyermek, a szülő és a bölcsőde érdeke egyaránt.
2. történjen meg széles körűen a szemléletváltás a szülőkkel kapcsolatban. A gondozónőnek a szülő partner legyen. Hibáztatás helyett legtöbb esetben arra gondoljon, hogy a szülő felnőtt, felelős ember, aki jól akar gyermekének, aki nagyon jól akarja csinálni szülői dolgait. A kisgyermek – akin át kapcsolatba kerülnek – az az ő gyermeke, minden vele kapcsolatos dologban ő, a szülő a leginkább illetékes.
3. a szülőt úgy tudjuk segíteni, ha nem növeljük a meglévő szerepbizonytalanságát, hogy csökkenjen szülői elégtelenség érzetük miatt keletkező büntudatuk, és erősödjön szülői kompetenciájuk. Ne hivatali, aszimmetrikus kapcsolat, hanem emberi, partneri, együttműködésre jöjjön létre. Kölcsönösen erre van igény.

Alkalmazási területek

A segítő munka

- részben a családban, otthon,
- illetve a bölcsődében valósul meg.

Ez a segítő munka lehet:

- egyéni és
- csoportos formában megvalósuló.

A bölcsődei ellátás több pontján, különböző módon jelenik meg.

A bölcsődei ellátásban megjelenő segítség

A segítség fontosságát meghatározza, hogy

- a bölcsődei ellátás a gyermekvédelem körébe tartozik. A bölcsődei ellátásban dolgozókat az átlag emberhez képest többlet etikai felelősség terheli munkája kapcsán. A törvénynek megfelelően biztosítani kell az ellátásba felvett gyermekek testi – lelki - értelmi fejlődését, és meg kell adni a szülőknek mindazon támogatást, segítséget, amivel szülői feladataikat hatékonyabban tudják megvalósítani.

- Az ellátásba vett gyermek kora, korlátozott képességei, kiszolgáltatott volta is kiváltja / igényli ezt a morális hozzáállást, segítő attitűdöt.

I. A gyermek bölcsődébe kerülése

A vezető

- Felkészül az első beszélgetés fizikai környezetének kialakításával arra, hogy ha a szülő a gyermekkel jön, akkor neki is legyen oly helye, eszköze, amivel lefoglalhatja magát a beszélgetés ideje alatt. Egyrészt érzi, hogy ő is fontos, rá is számítottak, másrészt a felnőttek valamivel nyugodtabban tudnak beszélgetni. A szülő számára is biztosított a nyugodt beszélgetés tere. A beszélgetés ideje alatt, ha lehet, ne zavarják a vezetőt.
- Az első beszélgetésnek, interjúnak van egy kötött része, az alapvető, fontos adatok információk lekérdezésére. Emellett szükséges, hogy legyen az interjúnak egy puhább / kötetlenebb része is. Nagyon fontos impressziók, információk éppen az ilyen kötetlenebb beszélgetés alkalmával táruznak fel. Az adat, információ kezelésére érvényes az adatvédelmi szabályzat.

A gondozónő

- A bölcsődébe kerülés minden szakaszában, szülővel való minden beszélgetés során (családlátogatás, beszoktatás stb.) a gondozónő figyel arra, hogy ezeknek a konkrét információ átadás mellett más funkciójuk is van.
 - kapcsolatépítés,
 - a bizalom, nyíltság megalapozása,
 - a kölcsönös segítő attitűd megjelenése.
 - Egy tartós, hosszú idejű „munkakapcsolat” kiépítése.Ennek érdekében alkalmazza a hatékony kommunikáció, kapcsolatkezelést szolgáló technikákat. A közös és hatékony nevelői tevékenység biztosítása érdekében a kapcsolatban jelen kell lenni az másik iránti őszinte érdeklődésnek, tiszteletnek.

II. Az ellátásba kerülés után

A kapcsolattartás írásos formái

ÜZENŐFÜZET

A szülő

- Első alkalommal röviden leírja gyermekével kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat (addigi fejlődésének főbb jellemzőit, szokásait, napirendjét, a bölcsőde előtti idők hasznos tudnivalóit)
- A gondozónő beírásaira reagál, illetve az otthon történt fontosabb történéseket leírja, közli (ez lehet pozitív vagy negatív), amit a szülőként szeretne megosztani a nevelésben partner másikkal, a gondozónőjével.

A gondozónő

- Alapvetően az ő feladata az üzenő füzet működésének fenntartása
- A füzetbe a gondozónő által a szülő számára beírt közlések:
 - - Konkrétak,
 - - Nem sértő módon megfogalmazottak
 - - Röviden, de elég pontosan / árnyaltan időtől-időre írja le a gyermek fejlődésének lépéseit, tendenciáit.
 - - Érződjön a megfogalmazásban (a sorok között), hogy ő, mint a gyermek saját gondozónője szeretettel, és szakmailag jól segíti a bölcsődében a gyermek optimális fejlődését, és hogy ebben a munkában igényli a szülővel való együttműködést.
- Az üzenőfüzetben történő írásos információcsere legyen rendszeres.

FALIÚJSÁG

A gondozónő

- a faliújságot tudatosan használja információ átadásra, a szülők indirekt módon történő befolyásolására. Így látens módon lehetőség van a szülői szerepek hatékonyabb megvalósítását segíteni, a gyerekek aktuális fejlődési, szoktatási, nevelési problémáit szakmai szemmel megjeleníteni. (Ezt a szülő felhasználhatja, beépítheti szülői munkájába anélkül, hogy negatív megítélésben lett volna része vagy konkrét tanácsokkal látták volna el.) Bízson abba, hogy a szülőt érdeklik azok a szakmai vélemények, melyek gyermeke elélátásával, nevelésével kapcsolatosak és mérlegeli, felhasználja ezeket az információkat
- úgy készítsen el egy-egy faliújságot, hogy
 - az szakmailag korrekt, érthető, nyelvileg és stílusában is igényes legyen.
 - figyelem felhívó, de ízléses esztétikus legyen
 - rendszeres időközönként frissítse fel.

A szülő

- felfigyel az időnként megújuló és esztétikus, érdekes faliújságra, elolvassa, és ha szükséges felhasználja (adott időben) az ott nyújtott információkat.

A kapcsolat személyes formái

NAPI ÁTADÁS - ÁTVÉTEL

A napi átadás-átvétel a folytonosságot teremti meg az otthoni és a bölcsődei ellátás között. Helye legtöbb esetben a csoport szoba bejárata, azért, hogy a gondozónő a csoportban már vagy még bent lévő gyermekek felügyeletét tudja biztosítani.

A szülő

- elmondja gyermekével kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat, amik a bölcsőde után otthon történtek, illetve ismeretük segíti a gondozónőt a gyermek viselkedésének megértésében, napközbeni

ellátásában (pl. evett vagy nem evett reggelit, hogy aludt, volt-e valami feszültség este vagy reggel stb.)

- Délután a szülő meghallgatja a gondozónőket a távollétében történt fontosabb eseményekről (ezek pedig a szülőt segítik otthon a gyermek ellátásának folytatásában).

Gondozónő

- Alapvetően ő szabályozza a kölcsönös információ csere folyamatát és a tartalmat is. Nem szaladhat túl mélyre a beszélgetés, erre sem az idő sem az alkalom, se a hely nem jó. Amennyiben ennél mélyebb konzultáció szükséges, annak megteremti a feltételét.
- Törekszik arra, hogy konkrét, elégséges, szükséges és valóságos információk jelenjenek meg.
- Alkalmazza itt is a hatékony kommunikációt és kapcsolatkezelést segítő módszereket.
- A beszélgetés élményszerű, személyes, de ne bizalmaskodó legyen, ne legyen bántó a másik fél számára.
- Osztott figyelemmel biztosítja a csoportban lévő többi gyermek védelmét, biztonságát is.

SZEMÉLYES MEGBESZÉLÉSEK

Lehetnek egy-egy olyan, adott kisgyermekkel kapcsolatos dolgok, amit szerencsésebb négy szemközt vagy legalább is szűkebb körben megbeszélni a szülővel. Lehet, hogy az adott szülő érzékenyebb és ez indokolja a megbeszélésnek ezt a személyes formáját.

Gondozónő

- Megbeszéli a szülővel a számára megfelelő időpontot, amikor nyugodtan tudnak beszélgetni. Ezt a gondozónő összehangolja saját időbeosztásával is.
- A intim, személyes beszélgetés helyét is megválasztja a gondozónő, mert ennek zavar mentesnek kell lenni. Számol a szülő ilyen jellegű igényével is.
- Be kell mérnie, hogy szerencsésebb-e, ha a beszélgetés során még más is jelen van (társgondozónő, vezető).
- Alkalmazza a segítő beszélgetés technikáját a gondozónő. Segíti a szülőt helyzetének megfogalmazásában, hogy jobb rálátása saját helyzetére, hogy megtalálja saját megoldását.
- Őszintén elmondja, leíró, nem sértő módon, én-nyelvet használva a saját – esetleg negatív - véleményét, tapasztalatát is.
- A gondozónő segítő attitűdje a beszélgetés folyamán kifejezett, jól érzékelhető legyen.

Szülő

- a gondozónő kérésének eleget tesz, illetve maga is szükségét érzi a beszélgetésnek

Él a felkínált lehetőséggel és az így nyert tapasztalatait –amennyiben úgy dönt, felhasználja helyzetének megoldásában.

RENDEZVÉNYEK A BÖLCSŐDÉBEN:

A kapcsolat építésének, fenntartásának kibővült csoportos formája, ahol megjelenhetnek a tágabb család tagjai is a bölcsődei programban. Az alkalom, az együttlét, a közös élmény a kapcsolati háló megerősödését hozhatja, és a másik más szempontú megismerésére nyújt lehetőséget. A kapcsolati háló bővülését hozza a szülő-szülő vonatkozásában is.

Gondozónő

Intézményen belüli és a szülőkkel történő egyeztetés után jelölik ki a program helyét és idejét. A gondozónő

- intézi a meghívást.
- biztosítja a helyszín berendezését, kialakítását,
- gondoskodik a program sikeréhez szükséges minden feltételről,
- aktív a program lebonyolításában és sikeres lezárásában.

Gyerekek, családtagok

- részt vesznek a közös programban

A SZÜLŐCSOPORTOK

Részt vevők köre:

- egy csoportba járó gyerekek szülei,
- a csoport két gondozónője. A gondozónők vezetik a csoportot (ennek mikéntjében előzetesen megegyeznek).

A szülőcsoport lebonyolítása során alapvető cél:

- maradjon szimmetrikus a kapcsolat, mindenki-mindenkivel kerülhessen interakcióba (adott a szemkontaktus lehetősége, adott a másik neve stb.), a beszélgetés irányítása során is ügyelni kell a szimmetriára a részt vevők között.
- maradjon az aktivitás a szülők oldalán,
- egyre inkább érezzék, hogy elég jól meg tudják fogalmazni gyermekükkel kapcsolatos dolgaikat, hogy ezek megoszthatók másokkal (megítéltetés nélkül)
- azt tapasztalhassák a szülők, hogy nem másoktól függő szereplői a gyermekük során felmerülő különböző helyzeteknek, hanem aktív formáló.
- növekedjen szülői kompetenciájuk, szerepükben érezzék meg hatékonyságukat.

- ne ébredjenek rossz érzések, kemény ellenállások a szülőkben a beszélgetés során.
- mindig szülessenek a beszélgetés során alternatívák adott téma kapcsán felmerülő gondjaikra, amiből ki - ki meríthet saját gondjának megoldásához.

Technikai előkészítés

- időpont megjelölése,
- egyeztetés a szülőkkel,
- meghívó készítése,
- szoba berendezése (körbe helyezett székek),
- kitűzők elkészítése,
- kis vendéglátás (tea, ropi stb.)

Tartalmi előkészítés:

- téma megjelölése (csoport aktuális történései, a szülők igénye stb.)
- felkészülni az adott témára (irodalom, saját kapcsolódó tapasztalatok átgondolása);
- az adott témát néhány fontos/ célravezető kérdéssé transzformálni (ami a beszélgetés során a lényegi információkat előhívja),
- megbeszélni, hogy fogják vezetni a csoportot (a két gondozónő)

A csoportvezetés

- A csoport kezdése: megszólítás tisztázása, néhány csoportnormában való megegyezés, a téma és időkeretek megbeszélése, a téma „felkínálása” (saját gyerekével kapcsolatos élmény, csoportbeli tapasztalata, szakirodalmi megközelítés).

A gondozónő

- irányítja a csoportfolyamatot,
- figyel az aktivitásra, a folyamat egyensúlyára (mindenki kapjon lehetőséget),
- az adott témát finoman „mederbe” tartja, az esetleges eltéréseket szabályozza,
- működteti a folyamatban fontos kommunikációs technikákat (szemkontaktus, vizuális egyensúly, mosoly, bátorítás, odafordulás, pozitív visszacsatolás, a jó megoldások megerősítése, empátiás visszatükrözés, pozitívba átfordítás, az önfeltárás kezelése, minősítések kerülése/ kivédése stb.; összefoglalja a hallottakat).

- figyel az érzelmek megnyilvánulásaira.
- Konkrét tanács/ megoldás kérése esetén többféle megoldással élhet: kérheti a többi szülőt, hogy ők mit gondolnak egy olyan helyzetről, mit tennének, vagy a kérdezőt kérdezi meg, hogy ő mivel próbálkozott már, a gondozónő is elmondhatja, hogy ő azt hogy oldaná meg vagy szakirodalomból mit tud arról. (Információkat, tényeket, saját tapasztalatot mondhat a gondozónő). Fontos azonban, hogy előbb a szülők szóljanak, nehogy a „szakember” véleménye azonnal lezárja a problémáról való diskurzust. Az igazi változás a szülők gondolkodásában, érzelmi hozzá állásában történő
- áthangolódás eredményeként jön létre, a kész recept ezt a gondolkodási / áthangolódási folyamatot zárja rövidre.

A gondozónő lezárja a csoportot (tartalmi, érzelmi, emberi vonatkozásban egyaránt), a következő téma megbeszélése, visszacsatolás a közösen töltött időről.

5.2.7. Egyéb szolgáltatások

Kisgyermeküket otthon nevelő édesanyák, szülők számára szervezett szolgáltatások nyújtása a bölcsődei alapellátás mellett. E szolgáltatások kialakítása alapvetően két dolog függvénye:

- a bölcsőde lehetőségei, emberi, anyagi kapacitása,
- a bölcsőde környékén élő kisgyermeküket otthon nevelő szülők igénye, szükségletei és ezek olyan intenzitása, ami már segítségért „kiált”.

Ezek a szolgáltatások különbözőek lehetnek, de közös céljuk az, hogy segítséget nyújtsanak a gyes-en, gyed-en lévő, vagy/és anyagilag nehéz helyzetben lévő szülőknek és kicsinyeiknek.

Az ilyen szolgáltatások létrehozását, működtetését az indokolja, hogy a kisgyermekes szülők sok esetben magukra maradnak gondjaik, problémáik megoldásában. Többségük nukleáris családban él, nincs körülöttük a kiterjedt család, amely rendelkezésükre állna. A nagymama, aki segíthetne alkalmanként a gyermek felügyeletében, vagy a fejlődéssel, neveléssel kapcsolatos gondok konfliktusok megoldásában, még maga is dolgozik, vagy a kisgyermekes családtól távol lakik. Vannak, akik nem tudják megadni gyermeküknek azokat a jó, fejlődést stimuláló feltételeket, amire pedig a cseperedő gyermeknek, esélye növelése érdekében szüksége volna

- Sok mai szülőnél érezni a szerepbizonytalanságot, ami megnehezíti a gyermekével való egészséges egymásra hangolódást, a gyermek fejlődését hatékonyan segítő anyai ellátás nyújtását.
- Szüksége lehet a kisgyermekes szülőnek arra is, hogy saját dolgait rendezze, amit egy vagy két kisgyerekekkel nehezebb megoldani. Van, aki az otthoni létet felhasználja arra, hogy tovább képezze magát és a munka világába való visszalépése ezzel talán könnyebb lesz. Az anyák szeretnék erre az időre biztonságos, jó helyen tudni gyermekeiket. A gyermek

védelme is azt igényli, hogy ne „dobálódjon” egyik ismerőstől a másikig, hanem folytonosság legyen az életében az időszakos felügyelet idején is.

- Szüksége van a hátrányos, rossz feltételek között növekvő gyermeknek inger gazdag, a fejlődését jótékonyan befolyásoló környezetben való aktív tevékenykedésre, játszásra.

Játzócsoporth

Tapasztalattal rendelkező szakember/gondozónő vezeti a csoportot egy erre a feladatra kialakított, felszerelt csoportszobában. Ő fogadja a szülőket és kicsinyeiket, akik csecsemők, kisgyermekek, illetve olyan óvodás korú gyermekek, akikkel valamilyen okból otthon van az édesanya.

Ez a szolgáltatás segíti a kisgyermeket nevelő édesanyák szülői kompetenciáját, a gondozás, nevelés, fejlődés során adódó gondjaik megoldását, és hozzájárulhat ahhoz, hogy biztonságban érezzék magukat, élvezzék anyai szerepüket.

Jól felszerelt, a nyugodt játék feltételeit biztosító csoportban szakképzett gondozónő fogadja a kisgyermekeket és szüleiket. A kicsinyeknek, akinek otthon nem áll rendelkezésükre ilyen bőségesen és változatos összetételben a fejlődésüket optimálisan stimuláló játékkészlet, itt változatos tevékenységekre, játékokra van lehetőségük. A szülők is mintát kaphatnak e tevékenység jobb megértéséhez.

Ilyen játszóházak alkalmat adnak változatos játék lehetőségekre, a játék pedig a gyerekek számára az a legoptimálisabb tevékenység, amely alkalmas a személyiségének belső erőit fejleszteni (értelmi, szociális stb. téren).

Az esélyek biztosítását szolgálhatják a játszóházak, melyeket a hátrányos helyzetben élő kisgyermekek számára kellene létrehozni. A gyermekszegénység elleni program megfogalmazza azt, hogy minden kistélepülésen legyen játszóház ezeknek a rossz helyzetben élő gyerekeknek a megsegítésére. A korai életéveknek meghatározó szerepük van a későbbi életút szempontjából. Számos hazai és külföldi vizsgálat bizonyítja, hogy az iskolai pályafutás későbbi szakaszaiban tapasztalható elmaradás elsősorban a kora gyermekkori feltételekkel, körülményekkel magyarázható. A korai életkorban történő befektetések megtérüléséhez képest a későbbi, illetve kiegyenlítő célzatú beavatkozások jóval kevésbé hatékonyak.

a.) a szolgáltatás segítse a kisgyermeküket otthon nevelő édesanyák szülői kompetenciáját, élvezzék anyai szerepüket.

b.) a szolgáltatás szolgálja a család harmóniáját, védelmét, és gyermek egészséges fejlődését.

c.) biztosítson a csoportban járó kicsinyeknek, örömteli, és a fejlődésüket stimuláló tapasztalatszerzési lehetőségeket.

d.) A szolgáltatás során megvalósuló tevékenységek eredményeként az édesanyák /szülők:

- az anyai szerephez, aktuális helyzetükhöz, problémáik megoldásához, a gyermek neveléséhez, fejlesztéséhez elegendő információt, gyakorlati segítséget és modellt kapjanak, nagyobb elégedettséget, nagyobb biztonságot éljenek meg anyai szerepükben,
- egészséges megoldásokat találjanak szerepeikből fakadó konfliktusaikra, ellentmondásaikra,
- az anyai szerepmegvalósításhoz olyan ösztönzést, segítséget kapjanak az édesanyák, hogy meleg, elfogadó anyai magatartás, szemléletet jellemezze kicsinyükkal kapcsolatos viselkedésüket,
- az anya lelki egészségét tudja támogatni a szolgáltatás, így talán nem alakulnak ki különböző fokú hangulati labilitások, gyes-neurózis,
- jól érezzék magukat a kicsik és nagyok egyaránt a csoportban.

1. Beszoktatás

igaz, hogy itt végig az anyával vannak jelen a gyerekek, de itt is fontos bizonyos fokozatosságot tartani, a „közösségbe” merülés megterhelheti a kicsiket.

2. A csoport működési rendjének kialakítása,
a napirend itt fontos. A gyermeknek egy előre látható, biztonságos sémát ad, és ez nagymértékben növeli biztonságérzetét, erői felszabadulnak a játékokra. A kialakított napi rend időt biztosít minden tevékenységhez, jó ritmust (sokszor ez a jó napi ellátási ritmus nincs meg otthon).

3. Minden, a kisgyermek számára fontos tevékenység megvalósul, a gyerekekkel való napi együttlét során, a déli lefekvésig (játék, mozgás, étkezés, fürdőszobai műveletek, levegőzés).

E tevékenységek alkalmával, ezekhez kapcsolódóan

- a gondozónő és a szülő között információ csere, szakmai beszélgetés zajlik,
- gyakorlati tapasztalatszerzésre nyílik lehetősége a szülőnek. A gondozónő, szülő és gyermek együtt végzett ellátási tennivalói során megvalósul a szülőség, a szülő szerep pótlólagos modellezése, a gondozónő közvetítésével.

Időszakos gyermekfelügyelet

Az időszakos gyermekfelügyeletet egy lehetőleg nagy szakmai tapasztalattal rendelkező gondozónő / gondozónők vezetik. Ők biztosítják, az időszakosan gondjaikra bízott kisgyermeknek nyugodt, biztonságos ellátását, amíg az édesanyja átmenetileg távol van. Ők látják el a szülő helyett az éppen aktuális feladatokat. Gyes-en, gyed-en lévő szülők veszik igénybe a szolgáltatást gyermekük számára, átmeneti időre.

A gyermek érzelmi biztonságának a mielőbbi megteremtése és megtartása, hogy nagy megrázkódtatás nélkül, rövid idő elteltével tudjon a gondozónővel és társaival a csoportban tevékenykedni. Legyen meg az anya elérhetősége, ha véletlenül gyermekének szüksége volna rá, ha aznap valamiért rosszul viseli az anya távollétét

A kisgyermeknek biztosított legyen a szabad játék tevékenység, bent a csoportszobában és kint a szabadban egyaránt. A gondozónő a napi ritmusnak és a gyermek szükségleteinek megfelelően végezze el, a szülő által igénybe vett időkeret függvényében, a gyermek ellátásával kapcsolatos, aktuális gondozási-nevelési feladatot.

A szülőben alakuljon ki bizalom és elégedettség a gondozónővel és az ellátással kapcsolatban.

1. Részletes első beszélgetés:

- Annak tisztázása, hogy mikor és mennyi időre veszi igénybe a szülő a szolgáltatás.
- A felügyelet, az étkezés díjazásának, fizetés módjának megbeszélése.
- a gyermek napirendjének, szokásainak megismerése,
- a csoport életének, napi ritmusának az ismertetése,
- a szülő- gyermekével, ellátásával kapcsolatos – igényeinek tisztázása.
- Betegség esetén a teendők megbeszélése.
- Kölcsönös elérhetőségek, az ellátáshoz szükséges adatok fölvétele (adatvédelem garantálása).
- A felügyelettel kapcsolatos egyéb kérdések tisztázás

2. Beszoktatás.

Kérjük az édesanyákat, hogy kicsit szoktassák be gyermeküket a csoportba. Először legyen vele az édesanya, hisz a gyermek számára kezdetben idegen ez a környezet. Majd lassan, fokozatosan, amikor kicsinye már megismerkedett valamelyest az új hellyel, az ott lévő felnőtten elfogadta, akkor lépjen ki az anyuka, s intézze saját dolgait. Szerencsés, ha olyan szülők jönnek kicsinyükkel, akik viszonylag rendszeresen, egy adott időre igénylik a felügyeletet.

3. Tevékenységek biztosítása a csoportszobában és kint a szabadban egyaránt. Játék, mozgás, levegőzés, minden, ami a kisgyermek számára fontos és vonzó

4. Megfelelő miliő biztosítása. Bölcsődében adott a kisgyermek számára a korának megfelelően minden (táplálék, méretének megfelelő bútorok, eszközök stb.) ezek segítik a kisgyermeket, hogy egyre ügyesebben, önállóbban tudjon bekapcsolódni a különböző gondozási műveletekbe, egyre önállóbb lehessen. Segíti a csoportban lévő többi kisgyerek jelenléte is, hisz jól másolható minta számára a hasonló korú társ, könnyebben másolható modell

5. Kisgyermek ellátásban, nevelésben jártas, képzett szakember segítse a gyermeket és szükség esetén a szülőt is.

5.3. Személyi feltételek

Bölcsődevezető

Szakgondozó

Gondozó

Bölcsődeorvos

Technikai dolgozó

Kertész
Élelmezésvezető
Dietetikus
Szakács
Konyhai dolgozó

A segítő szakemberek szakmai személyiségének karbantartásához, fejlesztéséhez a munkáltatónak biztosítani kell a szükséges szakmai támogató szolgáltatásokat (szupervízió, esetmegbeszélés, kiegészítő tréning).

5.4. Kompetenciák

- A csecsemő- és gyermekneveléssel foglalkozó gondozó olyan gyermekvédelmi szakember, aki:
 - rendelkezik azokkal a szociálpolitikai, társadalomtudományi, gyermekvédelmi, pedagógiai ismeretekkel, amelyek szorosan kapcsolódnak a kisgyermekellátáshoz, a kisgyermekes családok támogatásához, s ezek ismeretében érzékenyen, és hatékonyan tud reagálni a környezetében megjelenő, e témakört érintő problémákra.
 - ismeri azokat a jogi / etikai szabályozókat, amelyek az általa végzett munka kereteit, működését, magatartását meghatározzák.
 - ismeri a csecsemő és kisgyermekkor jellemzőit, a testi- és pszichés események, érési, fejlődési jellegzetességeit és a fejlesztés lehetőségeit,
 - birtokában van azoknak a pszichológiai ismereteknek (általános-, fejlődéslélektan, szociálpszichológia, kommunikáció körében), amelyek segítségével - biztosítani tudja a gondjaira bízott gyermek fejlődésének/fejlesztésének optimális feltételeit;
 - rendelkezik azon pedagógiai ismeretekkel, módszerekkel, amelyek a 0-3 éves korosztály nevelése, gondozása során, a kisgyermek ellátásában szükségesek, speciálisak,
 - ezen ismereteket a gyakorlat során képes mobilizálni, s ezt olyan árnyaltan tudja alkalmazni, hogy az a gyerekek egyediségének megfeleljen,
 - rendelkezik, és ha szükséges, a napi munkája során alkalmazni is tud - szakember támogatásával - bizonyos gyógypedagógiai ismereteket, amennyiben sajátos fejlődésű kisgyermeket kell ellátnia.
 - rendelkezik a testi, szomatikus terület megfelelő ellátásához szükséges ismeretekkel, s ezen tudását a jó minőségű napi ellátás érdekében a gyakorlatban alkalmazza:
 - a csecsemők- kisgyermekek korszerű táplálása során,
 - az egészséges testi fejlődés érdekében,
 - a kisgyermek gondozása során.
- A csecsemők, kisgyermekek ellátása során a gondozónő holisztikus szemlélettel képes a rájuk bízott gyermekek gondozási (szükség esetén

ápolási), valamint fejlesztési, nevelési feladatait ellátni, alkalmazni tudja a korai nevelés pedagógiai módszereit

- A gondozónő képes az esetenként szükségessé váló - ápolási teendőket is ellátni, szükség esetén elsősegélyt nyújt.
- Ismeri teendőit a járványügyi problémák megelőzése érdekében,
- Rendelkezik azon munkavédelmi, biztonsági ismeretekkel, melyek alkalmasak a balesetek, sérülések kivédésére, megelőzésére.
- A szülőkkel, családokkal kapcsolatban képes támaszt, sajátos segítséget nyújtani a gondozott gyermekek szüleinek, saját szülői szerepeik hatékonyságához, a család harmonikusabb működéséhez.
- Segíti a szülők nevelői munkáját és azt a saját nevelő munkájával képes jól összehangolni.
- Képes non-direktív segítő beszélgetést folytatni
- Munkája során hatékony és mások kompetenciáját, érdekeit nem sértő módon tud együttműködni munkatársaival, a társszakmák, társintézmények dolgozóival.
- Képes a korosztály gyermekintézményeinek szakmai munkájában hatékonyan részt venni, team munkában dolgozni.
- Képes együttműködni a csecsemő és kisgyermek gondozása-nevelése közben a napközbeni ellátást segítő pedagógussal, pszichológussal, gyógypedagógussal, orvossal, az egészségügyi, a szociális alapellátás és más társintézmények szakembereivel.
- Képes más szakemberhez – (pszichológus, gyermekjólét stb.) irányítani a kompetenciahatárát meghaladó esetekben a gyerekeket, szülőket.
- Rendelkezik a tanulni tudás képességével, az új ismeretek, információk keresésében, feldolgozásában jártas.
- Rendelkezik szakmai, emberi érzékenységgel: a gyerekek, szüleik, a környezet kihívásaira, szükségleteire kreatív választ, gyakorlati megoldást keresnek
- A gondozónő érett, testi-pszichés szempontból teherbíró személyiség.
- A gondozónő érzelmileg stabil, kiegyensúlyozott, türelmes.
- Fizikailag teherbíró.
- Magatartására az elhivatottság, elkötelezettség, felelősségtudat, önállóság, döntésképesége, rugalmasság jellemző.
- Jó szervező, pragmatikus.
- Képes hatékonyan alkalmazni konfliktuskezelési módszereket.

5.5. Tárgyi feltételek

- Csoportszoba
- Öltözködési hely (pólyázó, öltöztető)
- Átadó helyiség
- Fürdőszoba és fürdőszobai berendezések, tárgyak (mosdó, keverőcsap, törölközőtartó-törölköző, fésűtartó-fésű, tükör – teljes alakos, szappan) megfelelő magasságban és méretben.

- Bili, WC, fertőtlenítő (spray, oldat, stb.) eldobható pelenka, tisztálkodási eszközök, badellák, vizesblokk (mosdó, fürdőkád, zuhanyzótálca), szükség esetén váltóruha.
- Beszélgetésre berendezett iroda
 - nyomtatványok (jelentkezési lap)
 - telefon
 - számítógép
 - nyilvántartások
- Biztonságos, szabványnak megfelelő játszóudvar
 - Növényzet – fák, bokrok, virágok, füves terület
 - Természetes serpentin-utak
 - Homokozók
 - Pancsolók, vízpermetezők
 - Beépített mozgásfejlesztő eszközök
 - Balesetmentes nagymozgásos játékok¹
 - Árnyékolók – szükség szerint
 - Asztal, szék, szőnyeg
 - Öltözék – évszaknak, időjárásnak, hőmérsékletnek megfelelő
 - Öltöztető pad/matrac
- Szélvédett, fedett terasz, árnyékolóval
 - Fekhely: csecsemőágy, vagy gyermekheverő vastag matraccal, állandó helyen
 - Jellel ellátott ágynemű, télen meleg takaró
 - Öltözék: évszaknak, időjárásnak, hőmérsékletnek megfelelően
 - Öltözködési hely (pólyázó, öltöztető matrac vagy pad)
- Az intézmény működtetéséhez szükséges helyiségek
 - Áruátvevő
 - Raktárhelyiségek: (földesáru, szárazáru raktár)
 - Előkészítő helyiségek (zöldség-és tojás előkészítő, húselőkészítő)
 - Elkészítő műveletek helyiségei (főzőkonyha, tápszerkonyha)
 - Befejező műveletek helyiségei: (tálaló, étkező (gyermekszobák))
 - Kisegítő műveletek helyiségei: (feketemosogató, fehérmosogató, Moslék- és hulladéktároló, göngyölegraktár)
 - Szociális helyiségek (öltöző, iroda)
 - Konyhai felszerelések (konyhai gépek, berendezések, eszközök, főző- és tálaló edényzet)
 - Építészeti -és műszaki feltételek (elektromos hálózat, ivóvíz minőségű csatorna, szennyvízelvezetés, zsírfogó, homokfogó, mosogatók, mosdók)
 - számítógépes élelmezési program
- Játékok
 - Építőjátékok

¹ Autók, dőmperek, talicskák, motorok, triciklik, babakocsik, mászóka, csúszda, libikóka, labdák, homokozójátékok, stb.

- Rajzeszközök
- Babák, macik, stb.

6. Indikátorok

Meghatározás (tevékenység)	Indikátor (hogyan)	Forrás (adat)
1. Ellátásba kerülés – bölcsődei felvétel	Beíratott gyermekek száma/év	Felvételi adatlap
2. Ellátásba kerülés – szülői értekezlet	Értekezletek száma/év	eseménynapló
3. Ellátásba kerülés – családlátogatás	Családlátogatások/össz es gyermek aránya	Gondozónői feljegyzések Üzenőfüzet A gyermek egyéni fejlődését tartalmazó dokumentáció,
4. Ellátásba kerülés – beszoktatás	Beszoktatott gyermekek száma/év	Beszoktatási terv, A gyermek egyéni fejlődését tartalmazó dokumentáció, Üzenőfüzet
5. Gondozás - készségek, szokások kiépítése	Önkiszolgáló gyermekek aránya/év	A gyermek egyéni fejlődését tartalmazó dokumentáció Eseménynapló
6. Gondozás - higiéné	Önállóan tisztálkodó gyermeke aránya/év	A gyermek egyéni fejlődését tartalmazó dokumentáció Eseménynapló
7. Gondozás - étkezés	Önállóan étkező gyermeke aránya/év	A gyermek egyéni fejlődését tartalmazó dokumentáció Eseménynapló
8. Nevelés – játék	Időtartam/hét	Eseménynapló A gyermek egyéni fejlődéséről vezetett dokumentáció Napirend
9. Nevelés - művészeti alkotások közvetítése (vers, mondóka, mese, ének)	A tevékenységfajta előfordulásának gyakorisága/hét	Eseménynapló
10. Nevelés - rajz, festés,	A tevékenységfajta előfordulásának	Eseménynapló

gyurmázás/formázás (vizuális tevékenységek)	gyakorisága/hét	
11. Nevelés - bábozás	A tevékenységfajta előfordulásának gyakorisága/hét	Eseménynapló
12. Nevelés - mozgás	A tevékenységfajta előfordulásának gyakorisága /hét	Eseménynapló
13. Segítő munka - rendezvények	Csoportos beszélgetések száma/év	Jegyzőkönyv
14. Segítő munka - szülőcsoport	Rendezvények száma/év	jegyzőkönyv
15. Egyéb szolgáltatások-játszócsoporthoz	Szolgáltatást igénybevevő gyermekek száma/év	A szolgáltatás igénybevételeéről szóló megállapodás Eseménynapló
16. Egyéb szolgáltatások-időszakos gyermekfelügyelet	Szolgáltatást igénybevevő gyermekek száma/év	A szolgáltatás igénybevételeéről szóló megállapodás Eseménynapló

7. Ellenőrző lista a protokollok megvalósításához

- A megfigyelések, empirikus tapasztalatok dokumentálása / rögzítése, értékelése és hasznosítása a munkába.
- Visszacsatolás a szülők részéről: a szolgáltatásról, annak minőségéről, a magukon tapasztalt változásokról.
- A gyermekek fejlődésében, viselkedésében tapasztalt változások nyomon követése (gondozónői és szülői tapasztalatok összevetése).
- Az egyes szolgáltatások bevezetése előzetes igényfelmérés alapján történik.
- Megállapodást kötött a bölcsőde/szakember és a szülő, mely tartalmazza az együttműködés feltételeit, kompetenciákat, térítés díját.
- A szolgáltatást vezető személy rendelkezik megfelelő szakmai képesítéssel.
- A bölcsődében nyújtott szolgáltatás igénybevételehez szükséges tárgyi feltételek biztosítottak.
- A szolgáltatás igénybevétele a bölcsődében, illetve azon kívül szabályozott feltételekhez kötött, megfelelően dokumentált.
- Az igénybe vett étkezések díját és a szolgáltatás költségeit a törvényi és helyi pénzügyi szabályok szerint számolják el.
- Megtörtént az első találkozás a családdal.
- Rendelkezésre áll írásos tájékoztató anyag a bölcsődéről.

- Megtörtént a beiratkozás, a jogszabályok által előírt dokumentum kitöltésére sor került.
- A szülői értekezlet tervezett és dokumentált.
 - A szülők tájékoztatása kiterjed a kisgyermeket gondozó szülőt/törvényes képviselőt megillető jogokra és kötelezettségekre, továbbá a kisgyermek ellátásával, gondozásával kapcsolatos történésekre, ismeretekre, elvárásokra.
- Megtörtént a családlátogatás.
 - o Előkészítés
 - o Lebonyolítás.
 - o A gyermek élet és lakókörnyezetének feltérképezése, megismerése.
 - o A család állapotának és körülményeinek figyelembevételével szükség esetén ismételt/évközi családlátogatás.
 - o Családlátogatás dokumentálása.
- Napi kapcsolat a gyermekek átvétele és átadása idején.
- Egyéni beszélgetés lehetőségének biztosítása.
- A tanácsadó helyiség és a tanácsadást tartó személy elérése ismert és közzétett.
 - o A tanácsadás nyugodt körülmények között, egyeztetett időpontban, téma centrikusan történik, a szülő kérésére ismételhető.
 - o A segítségnyújtásban be kell tartani a kompetencia határokat.
- Személyes kapcsolatra épülő szülőcsoportos beszélgetések.
 - o Szülőkkel való jó kapcsolat, partneri együttműködés, bizalom megerősítése.
 - o Családi nevelés segítése, egy-egy téma közös feldolgozása.
 - o Szülői hatékonyság támogatása, bizonytalanságok csökkentése, szülői szerepben való megerősítés.
 - o Hatékony gondozási-nevelési módszerek mintaközvetítése.
 - o Gyermekközpontú szemlélet átadása.
 - o Téves hiedelmek, előítéletek csökkentése, bölcsődével kapcsolatos szülői szorongás, bűntudat oldása.
 - o Szülők gondjainak, örömeinek meghallgatása, igényeik megismerése.
 - o Szülői-nevelői közösség építése.
 - o Szülőcsoportok fejlődésének követése, dokumentálása.
- Rendszeresen vezetett üzenő füzet, mint a kapcsolattartás írásos formája.
- A rendezvények időpontja tervezett, mindenki számára ismert. A programok lebonyolításához elegendő idő és hely biztosított.
 - o A programok gyakoriságukban, témájukban a helyi adottságokhoz, igényekhez, szükségletekhez igazodnak.

- Szülők bevonása a közös programok szervezésébe, megvalósításába.
 - A család-bölcsőde programok a családok minél szélesebb körét szólítják meg.
 - A programokról fényképes emlékeztető készül.
- A gondozónő figyelembe veszi a gyermekek egyéni és életkori sajátosságait és a fejlődés egyéni ütemét.
- A helyes nevelői magatartás jellemzői: gyermek iránti szeretetet és bizalom, biztonság, követelmények, erő és oltalom.
 - A gondozónő nevelői attitűdje meleg-engedékeny, mely optimális lelki szabadságot és kedvező kibontakozást ígér.
 - A rendszeres pozitív gondozónői példa hatására – viselkedési és helyzetmegoldási minták épülnek be a személyiségbe.
 - A gondozónő a csoportjába járó gyermekek számára tevékenységbe ágyazott ismeretszerzést biztosít. Ennek során a gyermekek korának, fejlettségének megfelelő, optimális feltételeket teremt annak érdekében, hogy a gyermekek megfelelő tapasztalatokra tehessenek szert, olyan tapasztalatokra, amelyek fejlődésüket, belső pszichés struktúráik érlelődését, integrációját segítik. A nevelés a bölcsődében, természetes élethelyzetekben valósul meg. Ilyen helyzetek: a gondozás; mozgás; az énekkel, mondókával, mesével, verssel, bábbal való ismerkedés; a különböző alkotó tevékenységek. Ezekben a természetes élethelyzetekben a gyermek és a felnőtt, a gyermek és a társai között létrejövő interakció, együttes tevékenység, és kommunikáció a tanulás meghatározó színterei.
 - A tanulás folyamatos, időkorlátok nélküli, a gyermek egyéni ütemének megfelelő, önkéntes.
 - Egy gyermekcsoporton belül a gondozónők összehangolt, egységes nevelői módszereket alkalmaznak.
- Megvalósul a „A bölcsődei nevelés - gondozás szakmai szabályai” Módszertani levélben foglalt elvek elfogadása és gyakorlatban való alkalmazása.
- A gondozási tevékenységek közben a felnőtt a csecsemő és kisgyermek szükségleteit bensőséges interakciós helyzetben elégíti ki.
- Rendelkezésre áll a gondozási helyzetekhez – pelenkaváltás, WC használat, mosakodás, fésűlködés,

orrtörlés, öltözködés, étkezés, fogápolás, levegőzés, alvás – a személyi és tárgyi környezet állandósága.

- Megfigyelhető a gondozónő biztonságot nyújtó jelenléte és empatikus, motiváló magatartása.

– Gondozás a szakma szabályai szerint valósul meg.

- Az egyéni bánásmód elve, a stabilitás elve, az aktivitás, az önállóság segítésének elve, az egységes nevelői hatások elve maradéktalanul érvényesül.
- A gondozónők törekednek a szociális kompetencia kialakítására. A gyerekek csecsemőkoruktól kezdve aktív részesei a gondozási helyzeteknek. Próbálkozási lehetőségei biztosítottak a gondozónő állandó figyelme és szükség szerinti segítsége mellett.
- A gondozónő helyes nevelői módszerek alkalmazásával – megerősítés, dicséret, biztatás – növeli a gyermek együttműködési kedvét.
- Rendelkezésre áll a gyermek fejlődéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet, a fejlesztéshez szükséges tárgyi eszközök.
- Lehetőség van speciális szakember bevonására rendszeres időközönként prevenciós és korrekciós feladatok ellátására.
- Figyelembe veszik sajátos nevelési igényű gyermeknél az egyéni/csoportos foglalkozások során az egyes tanulási folyamatokhoz szükséges hosszabb időt és a direkter nevelési módszereket.
- Egyéni fejlesztési terv készül a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye alapján a korai gondozás és fejlesztés feladatairól az adott fejlesztési évre vonatkozóan. A fejlesztést, gondozást végző vagy irányító gyógypedagógus (terapeuta) készíti el az egyéni fejlesztési tervet és központilag kiadott nyomtatványon egyéni fejlesztési naplót vezet, majd a gyermek fejlődését értékelő lapon értékeli a fejlesztő év végén.

– Játék tevékenység biztosított

- A gondozónő biztosítja a szabad játéktevékenység feltételeit – megfelelő hangulat, hely, idő, eszközök.
- Helyes nevelői magatartásával támogatja az elmélyült, nyugodt játéktevékenységet, a kreativitást.
- A gondozónő a gyermek igényeitől és a helyzettől függően kezdeményez, szerepet vállal a játékban, annak tartalmát ötleteivel, javaslataival, saját személyes mintanyújtásával színesíti.

- Biztosított az öntevékenység és a szabad játékválasztás lehetősége. A játék mindig önmagáért való, maga a cselekvés, az elképzelés okoz örömet a gyermeknek.
- A gyermek belső, pszichés kapacitásának, állapotának megfelelő módon játszik egyedül, egymás mellett vagy társakkal.
- A gondozónő érvényt szerez a megfelelő viselkedési szabályoknak, melyek védik a játszó gyermeket.
- A gondozónő ügyel a játéktevékenység lezárására, a játékot a gyermek vagy magától fejezi be, vagy a gondozónő időben történő előzetes kérése után. A gondozónő a játék befejeztével a már használaton kívül levő játékeszközöket állandó helyükre teszi, ebben – mintát követő módon – a gyerekek is részt vehetnek.
- Mozgás biztosított
 - A gondozónő biztosítja a megfelelő mozgásteret, időt, eszközöket és a személyi állandóságot, biztonságot, mozgáskedv fenntartását a megfelelő mozgáshoz a csoportszobában és az udvaron egyaránt.
 - A kisebbek számára – csecsemők/tipegők - szükséges elkerített szoba/udvarrész vagy hempergő rendelkezésre áll.
 - Változatos és sokféle finommozgás és nagymozgásos lehetőség biztosított.
 - A nagymozgásos és csendes játékok a nap folyamán többször váltják egymást.
 - A gyerekeket mozgásra motiváló környezet veszi körül – 0-3 éves korosztály számára megfelelő játékeszközök és a gondozónő biztatása, együttjátszása/együttmozgása megvalósul.
- Mondóka, vers, ének tevékenység megvalósul
 - A gondozónő bőséges, változatos, a 0-3 éves korosztály számára megfelelő repertoárral rendelkezik, és ezekből tudatosan válogat, rendszeresen alkalmazza az egy-egy helyzethez, játékhoz illő anyagot.
 - A mondókák, dalok, versek anyaga a gyermekek életkorához igazodik.
 - Egy-egy helyzethez, alkalomhoz, ünnephez kapcsolódóan megfelelően, többszöri ismétléssel alkalmazza a gondozónő a gyermekek igényeinek megfelelően a verseket.
 - A gondozónő verselése által lehetővé teszi, hogy a gyermek megismerje az anyanyelv ritmusát, zeneiségét, elsajátítsa szókincsét, szófordulatait.
 - A hangulatkeltő dalok, ölbeli mondókák többszöri ismétléssel hangzanak el, mindig a gyermek érdeklődése, igénye szerint.

- A nagyobb gyermekeknél a gondozónő képzettségének megfelelő hangszert (vonós, billentyűs, fúvós stb.) használ.
- Altatódal énekelése, vagy zenére elszenderedés esetén az alábbi feltételek biztosítottak:
 - lefektetés után minden alkalommal halkan énekel / halk zenét szólaltat meg a gondozónő,
 - a dal /zene mindig ugyanaz, így a helyzet és a zene összekapcsolódik, beidegződik, kondicionálódik,
 - a zene időtartama rövid ideig (néhány perc) tart,
 - a zene szöveg nélküli, „relaxációs” jellegű, nyugodt, lassú tempójú, segíti az ellazulást, az alváshoz való ráhangolódást.
- A mese
 - a bölcsődében a korosztálynak megfelelő népi és irodalmi mesék, kitalált történetek egyaránt előfordulnak.
 - a gyermekcsoportban a gondozónők és gyermekek által használt könyvek elkülönítettek. A gyermekek képeskönyvei életkoruknak, fejlettségüknek megfelelőek, elérhetőek.
- Bábjáték
 - A gondozónő fokozatosan ismerteti meg a csoportban a gyereket az egyes bábfajtákkal. A bábok nyitott polcokon bármikor hozzáférhetőek. A csoportban lévő bábok esztétikusak.
 - A gondozónő rendszeresen alkalmazza a bábjátékot a gyermekcsoportban.
 - A gondozónő bábjátéka képszerű, a gyermek vizuális beállítottságának kedvez és művészi erejével hat. Beszélget, bátorít, vigasztal, mondókázik, énekel, mesél a gondozónő a bábok segítségével.
- Firka, alkotás
 - Megfelelő mennyiségű, sokrétű és sokféle tapasztalatszerzési lehetőség áll a gyerekek rendelkezésére. Síkban és térben egyaránt biztosított a különböző anyagokkal való tevékenység (pl.: háromdimenziós alkotások, függőleges és vízszintes felületre való festés, ragasztás, természetes anyagok felhasználásával való alkotás).
 - Az alapvető és korosztálynak megfelelő eszközök hozzáférhetőek (zsírkréta, kréta, ceruza, főzött gyurma, papírok, lapok stb.) a gyermekek számára.
 - A gondozónő a feltételeket biztosítja, az egyes technikákat megmutatja, mintát nyújtva a gyermek számára, a gyermek igényeinek megfelelő technikai segítséget nyújt az érdeklődés fenntartására.
 - A gyermekek alkotásai megbecsültek, minden egyes gyermek alkotása csoportszobában/átadóban az ő

számukra is jól láthatóan, lehetőleg a gyermekek szemmagasságában vannak elhelyezve.

- A gondozónők gyűjtik a gyermekek alkotásait, és év végén a szülőknek átadják.

- Egyéb tevékenység

- A nagyobb gyermekek csoportjaiban alkalmanként közös munkálkodásra, valamilyen élethelyzet előkészítésére és ennek megoldására van lehetőség. (gyümölcsnap, babafürdetés, viráglocsolás, születésnap stb.)
- A gyermekek számára a részvétel az egyes tevékenységekben minden esetben önkéntes.
- Ezen tevékenységek során megvalósul az együttműködés és a feladatok megosztása.

- Az élelmező konyha részére kellő számú és képzettségű dolgozó áll rendelkezésre, az élelmezést vezető személy megfelelő szakképzettségű.

- A bölcsődei főzőkonyhák szakképzett szakácsnők és a Kereskedők és Vendéglátók Érdekvédelmi Szervezete által szervezett, jogszabály által előírt közegészségügyi, élelmiszer-higiéniai, minőségügyi, környezetvédelmi tanfolyamot végzett konyhalányok dolgoznak.

- Speciális étrend esetén dietetikus szakember bevonása kötelezően biztosított. Speciális diétához ÁNTSZ határozata rendelkezésre áll.
- Tárgyi felszereltség – konyhai munkaeszközök, előkészítő, sütő-főző berendezések, korszerű szállítóedények, szakosított hűtők, szoftverekkel, élelmezési programmal felszerelt számítógép és megfelelő méretű elhelyezkedésű helyiségek – alapvető követelmény.
- A HACCP rendszer megfelelően működtetett, dokumentált és folyamatosan felülvizsgált.
- A korszerű táplálkozási elveknek és konyatechnológiai eljárásoknak figyelembevételével legalább 2 hétre előre készített az étlap, ami a szülők számára nyilvános.
- Az étrend figyelembe veszi a korosztály élelmezési nyersanyagnormáit, minimum 4 -szeri étkezés (reggeli, tízórai, ebéd, uzsonna) esetén az ajánlott napi energia és tápanyagtartalom 75 %-át. Az étrend változatos, idényszerű, ízében összehangolt. Az étrendtervezéssel párhuzamosan folyamatos tápanyagszámítás történik 2 havonta.
- A folyadékpótlás az egész nap folyamán biztosított.
- Csecsemőkorú gyermekek ellátása miatt tejkonyha szabályosan kialakított. Itt készül az 1 év alatti kisgyermekek tápláléka, mely tisztított formában a bölcsődei konyhák előkészítőiből/központi előkészítőből kerülnek ide (Az egészséges csecsemő táplálásának irányelvei szerint).

- A csecsemő edényeit a nagyobb gyermekektől külön tárolják és mosogatják. A tápszer tárolása száraz, hűvös helyen történik.
 - Az étkezés körülményeihez mennyiségben és méretben megfelelő edényzet áll rendelkezésre.
 - Megvalósul az egészséges táplálkozás és ételmiszerbiztonság az Egészség Évezredének Johan Béla Nemzeti Programjában megfogalmazottak szerint.
- A gyermekcsoportban kialakult közösségi, együttélési normák vannak.
 - A kisgyermek fejlettsége képessé teszi differenciált érzékelésre, észlelésre, növekedése, súlygyarapodása megfelel életkorának, egyéni alkatának.
 - A gyermek képes önmaga beazonosítására. A gyermekben tudatossá vált saját testének térben való elhelyezkedése és érzékeli annak határait.
 - A gyermek beszédkedve jó, aktív szóincse gazdag. Beszéde közlő funkciót hordoz, képes szociális kapcsolatteremtésre.
 - A gyerek szívesen hallgat éneket és hangszerek hangját. Érzékeny a hangokra és zörejekre, dúdolgat maga is, érzi a mondókák, dallamok lüktetését, melyeket mozgással tud követni.

8. Mellékletek

8.1. Szakirodalom

- Bölcsődei nevelés- gondozás alapprogramja 2008. SZMI. Budapest.
- Bölcsődei nevelés- gondozás szakmai szabályai 2009. SZMI. Budapest.
- A bölcsőde kertje, az épület külső kapcsolatai 1986. Kialakítási útmutató. BOMI. Budapest.
- Bölcsődei adaptáció. In: Előadások - közlemények - dokumentumok. Módszertani levél.
- Bölcsődei szakmai és szervezési útmutató 1993. BOMI. Budapest.
- Bölcsődevilágítási ajánlás 1987. TUNGSRAM. Budapest.
- Felszerelési jegyzék 1994. VI. Bölcsődék EüM. Budapest.
- Folyamatos napirend a bölcsődében. 1982. 3. számú módszertani levél. BOMI. Budapest.
- Gyermekfogászati prevenciós program megvalósítása a bölcsődékben 1995. BOMI-Fővárosi Gyermekfogászati Prevenciós Bizottság. BOMINFO. 1995/2. Hírlevél 1.
- Gyermekek napközbeni ellátása standardok, irányelvek. 2007. SZMI. Budapest.
- Kovácsné Bárány Ildikó 2008. Javaslat óvodába integrált bölcsődei csoport kialakítására. SZMM. Gyermek- és Ifjúságvédelmi Főosztály.
- Korai fejlesztés a bölcsődében 2003. Módszertani levél. NCSSZI. Budapest.
- Játék a bölcsődében 2003. Módszertani levél. NCSSZI. Budapest.
- Nevelési, oktatási építmények, bölcsődék 1987. Tervezési előírások MSZ 04-205/2-87. ÉVM, Budapest.

- Szombathelyiné dr. Nyitrai Ágnes - Dr. Bakonyi Anna - Kovácsné Bárány Ildikó 1991. Szakmai ajánlás a többcélú, egységes óvoda-bölcsőde intézmények bevezetéséhez és működtetéséhez. Szakmai ajánlás a Szociális és Munkaügyi Minisztérium megbízásából és az Oktatási és Kulturális Minisztérium egyetértésével.
- A szakmai munka ellenőrzésének szempontjai 1991. BOMI. Budapest.
- Szülővel történő fokozatos bölcsődei beszoktatás. Kiegészítő módszertani útmutató a fokozatos beszoktatás című módszertani levélhez. 1982.
- Útmutató a bölcsődei gondozónők családlátogatásához 1989. BOMI. Budapest.
- A Bölcsődei Szakmai Kollégium 1/1991. (I.29.) sz. irányelve a speciális gondoskodást igénylő (fogyatékos) gyermekek bölcsődei ellátásához 1991. OCSGYI - Bölcsődék Módszertani Központja. Budapest.
- A Bölcsődei Szakmai Kollégium 1. sz. módszertani levele az AIDS-ről 1991. OCSGYI - Bölcsődék Módszertani Központja. Budapest.
- Dr. Barna Mária - Papp Rita - Dr. Mramurácz Éva 1995. Otthon és bölcsődében Kisgyermekek táplálása 1-3 éves korban. ALIMENTA Kiadó. Budapest.
- BOMInfo szakmai folyóirat 1995-1997, 1998, 1999-. Bölcsődék Országos Módszertani Intézete, Országos Család- és Gyermekevédelmi Intézet, PRO EXCELLENTIA Alapítvány a Napköziellátásért.
- Vokony Éva 2004. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés a bölcsődében. In: Trencsényi László: Minőségirányítás többféle módon. Okker.
- Bölcsődei minőségfejlesztési kézikönyv – kézirat 2010.
- HACCP kézikönyv. HACCP rendszer működtetése, felülvizsgálata.

8.2. Jogszabályok

1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról

259/2002 (XII. 18) Kormányrendelet a gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatótevékenység engedélyezéséről, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi vállalkozás engedélyezéséről

235/1997 (XII. 17) Kormány rendelet a gyámhatóságok, a területi gyermekvédelmi szakszolgálatok, a gyermekjóléti szolgálatok és a személyes gondoskodást nyújtó szervek és személyek által kezelt személyes adatokról

133/1997 (VII. 29) Kormányrendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és szakellátások térítési díjáról és igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról

15/1998 (IV. 30) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről

1992. évi XXXIII. Törvény a közalkalmazottak jogállásáról

1992. évi XXII. törvény a Munka Törvénykönyvéről

257/2000 (XII. 26)) Kormányrendelet a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvénynek a szociális, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazatban történő végrehajtásáról

8/2000 (VIII. 4) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást végző személyek adatainak működési nyilvántartásba vételéről

9/2000 (VIII. 4) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást végző személyek továbbképzéséről és a szociális szakvizsgáról

1992. évi XXXVIII. törvény az államháztartásról

2000. évi C. törvény a számvitelről

217/1998. (XII. 30.) Kormányrendelet az államháztartás működési rendjéről

249/2000. (XII. 24.) Kormányrendelet az államháztartás szervezeti beszámolási és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól

193/2003. (XI. 26.) Kormányrendelet a költségvetési szervek belső ellenőrzéséről

67/2007. (VII. 10.) GKM-EüM-FVM-SZMM együttes rendelete a vendéglátó termékek előállításának feltételeiről.

68/2007. (VII. 26.) FVM-EüM- SZMM e. r. az élelmiszer-előállítás és forgalomba hozatal egyes élelmiszer-higiéniai feltételeiről és az élelmiszerek hatósági ellenőrzéséről (HACCP)

9/1985 (X. 3) EüM-BkM együttes rendelete az étkezéssel kapcsolatos közegészségügyi szabályokról.

1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról

14/1994. (VI. 24.) MKM rendelet a képzési kötelezettségről és a pedagógiai szakszolgálatokról

253/1997. (XII. 20.) Kormányrendelet az országos településrendezési és építési követelményekről szóló - Szabványok(udvari játékok): MSZ EN 1176-(1-7) vagy MSZ EN 1177

78/2003 (XI. 27.) GKM rend. a játszótéri eszközök biztonságosságáról szóló

37/1996. (X. 18.) NM rendelet: a közfürdők létesítésének és üzemeltetésének közegészségügyi feltételei

18/1998.(VI. 3.) NM rend. a fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről: oltások, fertőző betegség, rovar-rágcsálóirtás, takarítás-fertőtlen OEK: www.oek.hu „Tájékoztató a fertőtlenítésről” 2007 végén jelent meg

2000. évi XXV. Törvény a kémiai biztonságról

1999. évi XLII. törvény a nemdohányzók védelméről és a dohánytermékek fogyasztásának, forgalmazásának egyes szabályairól

41/1997. (V. 28.) FM rendelethez Állat-egészségügyi Szabályzat: állattartás

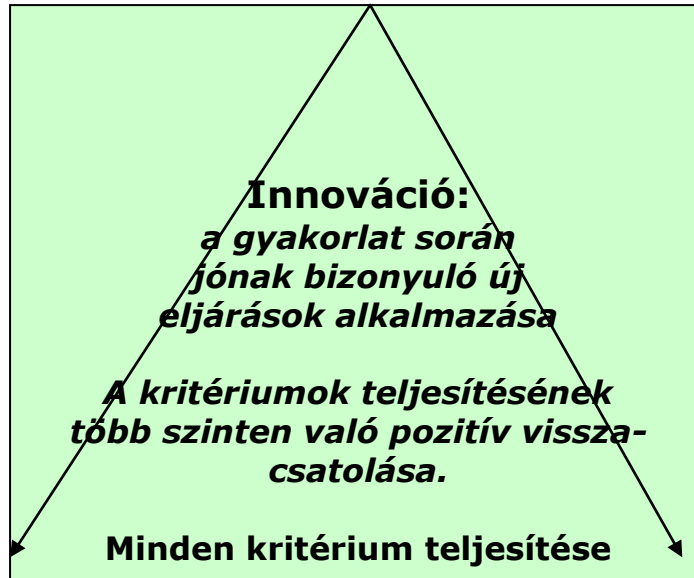
64/2007. (VII. 23.) FVM-EÜM együttes rendelet az állati eredetű élelmiszerek forgalomba hozatalának és az értékesítés helyén történő élelmiszer-előállításnak élelmiszer-higiéniai feltételeiről

882/2004/EK rendelet élelmiszerhigiéniről

274/2006. (XII. 23.) Kormányrendelet Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal létrehozásáról és működéséről 14. § (1) n) pontja szerint az élelmiszerlánc felügyeleti szerv

8.3. Ábrák

A minőség piramisa:

1. Az alap minőség, az optimális minimum: minden előírt kritérium teljesülése.
2. A második szint: a kritériumok jó minőségének több szinten való, összecsengő pozitív minősítése, visszacsatolás (a szubjektivitást így redukálva kimondható a magvalósulás jó minősége).
3. A kiemelkedő minőség: valami, az ellátás optimális minőségét meghaladó, azt növelő és a gyakorlatban jól bevált innováció alkalmazása.

9. Fogalommagyarázatok

Bölcsődekóstolató:

A nevének megfelelően „kóstolót”, ízelítőt ad az ellátásról. Olyan alkalom a család számára, ahol tájékozódhat a bölcsőde életéről, szokásairól, döntése - gyermek bölcsődébe adása- meghozatalához.

Beszoktatás: A gyermek beilleszkedésének menete szülői segítséggel.

Saját gondozónő rendszer:

Egy bölcsődei csoportban öt-hat gyermek gondozását és nevelését folyamatosan végző, illetve figyelemmel kísérő gondozónő.

Felmenőrendszer:

A gyermek a bölcsődébe eltöltött éveit ugyanabban a csoportban „saját gondozónőjével” változtatás nélkül töltheti el.

Napirend:

A gyermekek létszámát és fejlődését figyelembevevő leoptimálisabban tervezett, naponta ismétlődő gondozási menet.

Széles korcsoport:

Az a csoport, ahol a 20 hetes kórtól a 4 négyéves korosztályú gyermekek együtt nevelkedhetnek.

Nyitottság:

Ha a szülő folyamatos betekintést nyerhet a bölcsőde életébe, és személyes napi kapcsolatban állhat gyermeke gondozónőjével.

Modellnyújtás: A gondozónő azon magatartása, mely méltán utánozható a gyermek számára.

Alapjáték: Az egyes korosztályok fejlődését meghatározó játékkészlet.

Ölelkezési idő: A napnak azon szakasza, amikor a csoportban minden gondozónő jelen van /10-14 óra között/

Tanulás: Minden olyan információ, tapasztalat megszerzésének folyamata, amely magatartásmódosulással jár, illetve változást idéz elő a gondolkodásban, viselkedésben. Az új információk beépülnek a gyermek ismeretrendszerébe, kiegészítik, vagy adott esetben módosítják, megváltoztatják azt.

Korai tanítás: A másik személy tanulását segítő tevékenység, amely magába foglalja az új információval való kapcsolatba kerülés lehetőségének megteremtését és segítségét. Ez utóbbi jelenthet: - bátorító, támogató, megerősítő, elismerő jelenlétet,

- helyzetnek megfelelő konkrét segítséget, ötletadást, magyarázatot, segítséget, stb.
- modellnyújtást.

Szobatisztaság:

Akkor mondhatjuk, hogy egy gyermek szobatiszta, ha a vizelési vagy székelési inger jelentkezésekor nem vizel, nem székel azonnal, hanem vizeletét, székletét visszatartja mindaddig, amíg eléri a bilit vagy WC-t, önállóan levetkőzik, és elvégzi szükségletét. A szobatisztává válás

napközben a gyermek elhatározásának, tudatos feladat vállalásának eredménye.

Ágytisztaság:

Az (éjjeli) ágytisztaság más jellegű, nem elhatározáson alapszik, hanem a nyugodt alvás, a jó idegrendszeri állapot, az egyéni sajátosságok eredményeképpen a fejlődés folyamán következik be.

Minél békésebb a gyermek élete, minél kevésbé ismeri a félelmet, annál hamarabb következik be, hogy alvás alatt is száraz marad a pelenkája.

Alvás:

A gyermekek levegőztetésének egyik módszere a szabad levegőn történő altatás, mellyel aktív tartózkodás mellett lehetőséget teremtünk az egészségesebb fejlődésre.

Az alvás a szervezet számára fontos, pihenést szolgáló állapot, az idegrendszer védekező mechanizmusa a kifáradás ellen. Eredménye a kipihent, aktivitásra kész állapot.

Alvásszükséglet:

Az alvásszükséglet minden korban más és más. Az újszülött kortól felnőttkorig fokozatosan csökken, de egy-egy korcsoporton belül is egyénenként változik.

Az ébrenléti idő annak arányában hosszabbodik, ahogy a központi idegrendszer munkaképessége fokozódik. Minél teherbíróbbá válik a fejlődés során a gyermek idegrendszere, annál hosszabb ideig képes kifáradás nélkül aktív maradni. Az a gyermek, aki egyéni szükségletének megfelelő ideig alszik, – és megfelelő ritmusban – az általában könnyen alszik el, mélyen alszik, rendszeresen magától ébred, ébredése vidám, békés, ébrenlétét pedig derűs aktivitással tölti, nem nyugós indokolatlanul.

Mosakodás: a gyermek arc- és kéz bőrének folyóvízzel/szappannal történő megtisztítása

Táplálkozás: Azoknak az anyagoknak a felvétele és feldolgozása a szervezetben, amelyek valamely élőlény életműködésének fenntartásához szükségesek.

Táplálék: a létfontosságú anyagokat, a tápanyagokat foglalja magában, valamint számos olyan anyagot, amelyet a szervezet az emésztés és anyagcsere folyamán kiválaszt és kiürít.

Tápanyagok: a táplálékban található létfontosságú anyagok: fehérjék, szénhidrátok, zsírok, vitaminok, ásványi anyagok, víz.

Komplettálás: A növényi fehérje alapú étkezés állati eredetű fehérjével történő kiegészítése.

Pelenkaváltás: A kisgyermekről levesszük a székletes vagy vizeletes pelenkát, ruhát, és a bőrfelület megfelelő tisztítása után tiszta pelenkát és ruhát adunk rá.

Nevelés: A legáltalánosabban értelmezve olyan hatást értünk rajta, amely valamilyen módon hat az egyén fejlődésére, módosítja viselkedését, magatartását. Szűkebben értelmezve olyan társadalmi tevékenység, amelynek az a célja, küldetése, hogy tudatosan fejlessze, növelje/ nevelje a gondjaira bízott gyermeket: bölcsődést, óvodást, iskolást.

Nevelés szükségessége: Egyén szempontjából a nevelés azért létkérdés, mert képessé teszi őt arra, hogy bekapcsolódjék a társadalomba (család, munkahely, más közösségek), és a maga aktuális létfeladatait az adott társadalmi keretek között megoldhassa.

A protokollban szereplő egyéb fogalmak magyarázatait a Módszertani Gyermekjóléti Szolgálatok Országos Egyesülete által készített és kiadott Fogalomtár tartalmazza (www.mogyesz.hu).

10. Jogszabály-változtatási javaslatok

1. Meg kell teremteni a jogszabályi feltételeket ahhoz, hogy a segítő szakemberek folyamatos szakmai támogató szolgáltatásokat kapjanak szakmai személyiségük karbantartása és a jó minőségű munkavégzés érdekében.
2. A kisgyermekgondozók főiskolai képzése 2 éve indult el. A hatályos jogszabályoknak megfelelően így a kisgyermeknevelőket főiskolai ""F"" fizetési osztályba be lehet sorolni. Az első évfolyam, akiknek a felsőfokú képzése megvolt 2012-ben fog végezni. Ezt követően lehetőség lesz egyetemi szakra (neveléstudomány) beiratkozni, de a jogszabály nem tartalmazza azt, hogy ha elvégzi a kisgyermeknevelő jogilag besorolható a ""H"" fizetési fokozatba, ezért szükséges lenne a 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet képesítési előírásait módosítani és a 257/2000. (XII. 26.) Korm. rendelet kisgyermeknevelők lehetséges fizetési kategóriába sorolását is kiegészíteni.
3. Kerüljön jogszabályba az, hogy kötelezően járjon minden évben a munkaruha ellátás, így ne a fenntartótól vagy a bölcsődevezetőtől függjön, kapnak-e vagy sem, mert nincs rá keret, stb.
4. Sürgető lenne egy egységes, 0-3 éves korosztályra vonatkozó részletes ételmezési rendszer kidolgozása jogszabályi szinten. Jelenleg számos ajánlás van forgalomban, sokszor egymásnak ellentmondó is. (pl.: egyéves kor alatti kizárólagos tápszerrel való táplálás az intézményben, kerülendő és adható ételmezési alapanyagok listája).
5. A bölcsődei tereptanári munkát nem ismeri el a kisgyermeknevelők esetében a Kjt. többletképesítésre jogosítónak, és jelenleg ez még nem is OKJ képzésben folyik. Ugyanakkor a képző intézmények ragaszkodnak a tereptanár végzettségű gyakorlatvezetőkhez, de hivatalosan ez mégsem számít többletképesítésnek, ezért javasoljuk a jogszabályok ilyen irányú módosítását.
6. Szükséges lenne a jogszabályok módosítása annak érdekében, hogy kötelezően alkalmazandó segítő szakembereket kellene biztosítani (gyermekpszichológus, családterapeuta, szupervízor stb.), mivel ezek nem kötelezően előírt munkakörök jelenleg a bölcsődei ellátásban, így az önkormányzatok anyagi helyzetétől függ, hogy milyen egyéb segítő szakember alkalmazására ad lehetőséget. Jelenleg csak a bölcsődeorvos alkalmazása előírt. (Természetesen amennyiben integráltan korai fejlesztés is folyik az intézményben, gyógypedagógus alkalmazása is kötelező.)